

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง
ของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

FACTORS EFFECTING THAI FROZEN SHRIMP EXPORTER TO
JAPAN AND U.S.A.

นางมลิวลัย อริพงษ์
MALIWAN ARIPONG

อท.
ม 2152
2551

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 81878
วัน,เดือน,ปี... 2.6... ส.ย. 2551

b. 1193931x
i.....

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาบริหารธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**FACTORS EFFECTING THAI FROZEN SHRIMP EXPORTER TO
JAPAN AND U.S.A.**

**AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATOR
IN BUSINESS MANAGEMENT
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2008

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2008

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา
นักศึกษา	นางมลวิมลย์ อธิพงษ์
รหัสนักศึกษา	49066146
ปริญญา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	บริหารธุรกิจ
พ.ศ.	2551
ประธานกรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรี	รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ แสงโนรี
กรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรี	รองศาสตราจารย์ ดร. กุลกัญญา ฌ ป้อมเพชร

บทคัดย่อ

กุ้งเป็นสินค้าประมงที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยทั้งในด้านการสร้างรายได้ การสร้างงาน การเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการส่งออก โดยสามารถนำไปแปรรูปเป็นกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ส่งออกไปจำหน่ายสร้างเงินตราต่างประเทศเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจาก World Trade Atlas ของกรมส่งเสริมการส่งออกในช่วงปี พ.ศ. 2531-2550 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงสถานะการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ตลอดจนจนถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา เพื่อทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะใช้ในส่วนของการศึกษาสถานะทั่วไปของการผลิต การส่งออก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประกอบกับตาราง ทำให้ทราบข้อเท็จจริงและจุดแข็ง จุดอ่อนของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย การวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยอาศัยวิธีทางสถิติเพื่อสร้างฟังก์ชันอุปสงค์การส่งออกกุ้งไปต่างประเทศ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระด้วยสมการถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดให้อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยขึ้นอยู่กับราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จำนวนประชากรและรายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้า โดยมีคู่แข่งการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปญี่ปุ่นและตลาดสหรัฐอเมริกา คือ จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย

จากการศึกษาสถานะทั่วไปของลักษณะตลาดและคู่แข่งชั้นของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา พบว่า การขยายตัวของการส่งออกกุ้งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดคู่ค้าที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ปัญหาสำคัญที่พบคือ มาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มงวดและการกีดกันทางการค้าโดยการจำกัดการนำเข้าไปยังประเทศที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำการศึกษา นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยหลักที่มีผลกระทบต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งโดยรวม ทั้งญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยและดัชนีราคาผู้บริโภค ส่วนปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ พบว่าไม่มีความสำคัญมากนักในการกำหนด อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ผู้ประกอบการส่งออกและรัฐบาลรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องหามาตรการในการขยาย รักษาดตลาด โดยเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ผู้ประกอบการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยควรเพิ่มมาตรการและกวดขันด้านคุณภาพและ สุขอนามัยผลิตภัณฑ์กุ้งให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดใจผู้บริโภคในตลาดญี่ปุ่นและ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตลาดที่ต้องการสินค้าคุณภาพให้บริโภคสินค้าจากไทยมากขึ้น ในด้าน คุณภาพและสุขอนามัยกุ้ง อาจต้องรวมไปถึงการผลิต ณ ระดับฟาร์ม ในการเน้นถึงการใช้สารเคมี และยาป้องกัน โรคต่าง ๆ ที่อาจตกค้างในกุ้ง รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการจับกุ้งที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ตามที่ตลาดต่างประเทศต้องการ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมกุ้งไทย โดยให้ ความสำคัญในเรื่องของระบบควบคุมและตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน การคุ้มครอง ราคาและวางแผนการผลิตร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของตลาดโลก

Title	Factors Effecting Thai Frozen Shrimp Exporter to Japan and U.S.A.
Student	Mrs. Maliwan Aripong
Student ID.	49066146
Degree	Master of Business Administration
Program	Business Administration
Year	2008
Advisory	Associate Professor Dr. Amnuay Saengnoee
Co - Advisor	Associate Professor Dr. Kulkallaya Na Pompetch

ABSTRACT

Shrimp is a fishery product which is significant to Thai economics in respect of income revenue, employment, product added value and export. By the conversion into frozen shrimp and other by-products export for distribution as an induction of an enormous amount of foreign currency each year. This study used secondary data of the World Trade Atlas during the period 1988 – 2008 from the Department of Export Promotion and other relevant literatures. With the principal purposes to study Thailand's circumstance of export of frozen shrimp. As well as to study the factors effecting the export of Thai frozen shrimp to the markets of Japan and U.S.A. As a qualitative analysis using the portion of the general study of the production, export. As well as problems and difficulties and obstructions occasioned in combination with the tables to enable us to know the facts, strength points, weak points on Thailand's export abroad of frozen shrimp. The qualitative analysis was an analysis of factors effecting Thai frozen shrimps deploying a statistic method to build the export demand function of shrimp. Determine the relation of the dependent variables and independent variables with Multiple regression analysis. By assuming the demand of Thai export of frozen shrimps to be dependent on the frozen shrimp export pricing, the consumer price index, rate of foreign currency exchange, number of population and national income of the trade counterpart countries. With competitors (China, Vietnam and Indonesia) of the export of frozen shrimp to the Japanese and U.S.A. markets.

The results of the study of the general market situation and competitors of the export of

Thai frozen shrimp found that the trend of the export of frozen shrimp was decreasing

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

continuously especially in the significant trade counterparts of Japan and U.S.A. The findings of problems were the strict sanitary measures and trade barriers by the restriction of the import in the countries under study. Furthermore, the study found that the main factors that effect overall of the frozen shrimps export were Thai frozen shrimps export price and the consumer price index. In respect of the foreign currency exchange rate was found that it was not so significant in the determination of the export demands of frozen shrimps to Japan and U.S.A.

The suggestion as a result of the study was that the exporters and the government as well the relevant offices shall find measures to expand, maintain the marketplaces especially U.S.A. and Japan markets. The exporters should enhance measures and be stricter on shrimp and shrimp product quality and sanitary more than before to assure confidence and attraction of consumers in Japan and U.S.A. Which are the quality market places to consume products from Thailand more than before. In respect of the shrimp quality and sanitary may include production at the farm level on the emphasis of the application of chemicals and disease prevention medication. That may become residual in the shrimps as well as the promotion for the harvesting of larger size shrimps following the overseas demand to reinforce the strength to Thai shrimp industry. By focusing on the control system and quality control to be in accordance with the standard, the negotiation of pricing and mutual production planning to be consistent with the world's marketplace situation.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งในความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ แสงโนรี ประธานกรรมการศึกษาการศึกษาอิสระ ซึ่งได้กรุณาตลอดเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้ อีกทั้งขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กฤตัญญา ณ ป้อมเพ็ชร กรรมการการศึกษาอิสระ ซึ่งได้เสนอข้อคิดเห็นและแนวทางอันมีค่ายิ่งต่อการปรับปรุงการศึกษานี้เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ผู้ศึกษาต้องขอขอบพระคุณผู้ให้การสัมภาษณ์ทุกท่าน ได้แก่ บริษัท ไทยยูเนี่ยน โฟรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน) หรือทียูเอฟ บริษัท สุรพลฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร (ซีพีเอฟ) ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ตลอดจนคณาจารย์ในโครงการหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่ายิ่ง รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาคบริหารธุรกิจที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานมาโดยตลอด

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่ได้มอบกำลังใจอันมีค่าให้กับผู้ศึกษามาโดยตลอด ขอบขอบคุณความห่วงใยจากเพื่อนร่วมงานและเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท MBA 11 ทุกคนที่คอยให้คำแนะนำที่มีค่าและให้กำลังใจเสมอมา

มลิวัลย์ อริพงษ์

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	48
4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย..	48
4.2 สรุปลักษณะบริษัทส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย	51
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	56
5.1 สรุปผลการศึกษา	56
5.2 ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	61
ประวัติผู้เขียน	69

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 มูลค่าการส่งออกกุ้งของไทย ปี พ.ศ. 2541 - 2550.....	2
1.2 การส่งออกกุ้งของไทยโดยรวม.....	3
3.1 ผลผลิตกุ้งไทย.....	19
3.2 ปริมาณผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำแช่เยือกแข็ง.....	25
3.3 ผลผลิตกุ้งของโลกจากการเพาะเลี้ยงปี พ.ศ. 2546 - 2550.....	27
3.4 ประเทศที่มีส่วนแบ่งการส่งออกผลิตภัณฑ์มากที่สุดในโลก 10 อันดับแรก.....	28
3.5 ส่วนแบ่งตลาดและอันดับการส่งออกของผู้ผลิตกุ้งสำคัญในตลาดสหรัฐอเมริกา.....	30
3.6 อัตราภาษีที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกเก็บจากประเทศผู้นำเข้า.....	31
3.7 ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์ของสหรัฐอเมริการะหว่างเดือน มกราคม - เมษายน ปี พ.ศ. 2550.....	32
3.8 ร้อยละมูลค่าการนำเข้ากลุ่มปลาและอาหารทะเลของประเทศสหรัฐอเมริกาจาก ทั่วโลกเทียบกับมูลค่าการนำเข้ากุ้งจากทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2549.....	33
3.9 ส่วนแบ่งตลาดและอันดับการส่งออกของประเทศผู้ผลิตกุ้งสำคัญในตลาดญี่ปุ่น.....	35
3.10 ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งของญี่ปุ่นระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน 2550.....	35
3.11 ร้อยละมูลค่าการนำเข้ากุ้งของประเทศญี่ปุ่นจากทั่วโลก เทียบกับมูลค่าการนำเข้า ปลาและสัตว์ทะเลจากทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2549.....	36
3.12 นโยบายและมาตรการนำเข้าจากถั่วเหลืองปี พ.ศ. 2548.....	43
3.13 ภาวะภานีนำเข้าและเซอร์ชาร์จของกากถั่วเหลืองของไทยในปัจจุบัน.....	43
1 ก ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายปีกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531-2550.....	61
2 ก ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายปีกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปประเทศ สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 - 2550.....	62
3 ก คำนีราคาผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา.....	63
4 ก อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินบาทกับเงินเยนและดอลลาร์สหรัฐอเมริกา.....	64
5 ก จำนวนประชากรของประเทศประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา.....	65
6 ก รายได้ประชาชาติของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา.....	66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แบบจำลองอุปสงค์และอุปทานกุ้งไทย.....	7
3.1 ขั้นตอนการผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง.....	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทย นับได้ว่าเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพดี และมีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากประเทศไทยมีศักยภาพที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต ไม่ว่าจะเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์พร้อมทั้งมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาช้านาน ในภาพรวมของการส่งออกสินค้าเกษตรการประมง ไทยนับว่าเป็นสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยที่ช่วยสร้างรายได้และนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมากมีผลให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศ รวมไปถึงการเชื่อมโยงไปยังธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น อุตสาหกรรมห้องเย็นรวมทั้งอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งและอุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง

กุ้งเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่นับได้ว่าเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมต่อการบริโภคชนิดหนึ่ง และยังเป็นแหล่งที่มาของโปรตีนที่สำคัญที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง นอกจากนี้กุ้งยังจัดเป็นสินค้าสัตว์น้ำที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของโลก เนื่องจากเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศเพราะรสชาติดีโดยเฉพาะกุ้งกุลาดำ ทำให้สามารถส่งออกเป็นสินค้าและทำรายได้ให้กับประเทศ เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกกุ้งของไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2550 พบว่า การส่งออกกุ้งของไทยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างผันผวน ดังจะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกกุ้งของไทยในปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าการส่งออกลดลง และมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2543 แต่พอปี พ.ศ. 2545-2550 กลับมีมูลค่าการส่งออกลดลง (ตารางที่ 1.1) กุ้งเป็นสินค้าประมงที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยทั้งในด้านการสร้างรายได้ การสร้างงาน การเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการส่งออก โดยสามารถนำไปแปรรูปเป็นกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ส่งออกไปจำหน่ายสร้างเงินตราต่างประเทศเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี แต่ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก อันเนื่องมาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่สามารถทำให้สินค้ามีการพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพสูงและมีปริมาณมากขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมีการพัฒนาการผลิตสินค้า และการตลาด เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ โดยการส่งเสริมต่อผู้ผลิตที่ทำการส่งออกและดึงศักยภาพความได้เปรียบของประเทศที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เมื่อพิจารณาถึงตลาดส่งออกกุ้งของไทย (ตารางที่ 1.2) พบว่าในปี พ.ศ. 2550 (ม.ค.-ส.ค.) การส่งออกกุ้งของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกามีมูลค่า 23,911 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 55.67 โดยที่ตลาดญี่ปุ่นมีมูลค่าการส่งออกกุ้ง 8,157 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.52 ในขณะที่ตลาด

เอกร
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สหภาพยุโรป (25 ประเทศ) มีมูลค่าการส่งออกกุ้ง 4,477 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.72 จึงสรุปได้ว่า ตลาดสหรัฐอเมริกาและตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกกุ้งที่สำคัญของไทย โดยมีสัดส่วนการส่งออกรวมกันถึงร้อยละ 77.19 ของการส่งออกกุ้งของไทยในปี พ.ศ. 2550 (ม.ค. - ส.ค.) เมื่อเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งตลาดระหว่างปี พ.ศ. 2549 กับ พ.ศ. 2550 (ม.ค. - ส.ค.)

ตารางที่ 1.1 มูลค่าการส่งออกกุ้งของไทย ปี พ.ศ. 2541 - 2550

ปริมาณ : ตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ปริมาณ	มูลค่า	เติบโต(ร้อยละ)	
			ปริมาณ	มูลค่า
2541	248,351	95,785	16.9	26.5
2542	240,551	87,581	-3.1	-8.6
2543	249,653	107,894	3.8	23.2
2544	255,566	98,680	2.4	-8.5
2545	215,144	73,946	-15.8	-25.1
2546	237,048	71,857	10.2	-2.8
2547	241,799	67,465	2.0	-6.1
2548	107,937	26,931	6.9	-0.4
2549	188,525	48,034	7.0	-4.04
2550 (ม.ค.-ส.ค.)	201,740	46,070	7.01	-4.09

ที่มา : วารสารธุรกิจอาหารสัตว์และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์กุ้งส่งออกที่สำคัญ คือ กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ซึ่งปัจจุบันผลิตจากกุ้งกุลาดำที่ได้จากการเพาะเลี้ยงมากกว่าจับจากธรรมชาติ อัตราส่วนกุ้งจากการเพาะเลี้ยงและจากธรรมชาติคิดเป็น 90:10 ซึ่งไทยจัดเป็นอันดับ 1 ของโลกที่มีการเพาะเลี้ยงกุ้งมากที่สุด โดยไทยมีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ในอันดับที่ 1 - 2 ของโลก ดังนั้นประเทศไทยจึงมีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศและเพื่อส่งออก ตลาดส่งออกที่สำคัญคือ ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1.2 การส่งออกกุ้งของไทยโดยรวมไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

หน่วย: ตัน
มูลค่า: ล้านบาท

ลำดับที่	ประเทศ	2549 (ม.ค. - ต.ค.)				2550 (ม.ค.-ต.ค.)					
		ปริมาณ	มูลค่า	ร้อยละเปลี่ยนแปลง		มูลค่า	ร้อยละเปลี่ยนแปลง		สัดส่วน		
				ปริมาณ	มูลค่า		ปริมาณ	มูลค่า			
1	สหรัฐฯ	151,469	38,748	16.13	20.76	106,183	23,911	-4.57	-15.12	52.63	55.67
2	ญี่ปุ่น	40,605	11,529	1.96	-8.43	32,146	8,157	-1.83	-13.06	15.93	21.52
3	แคนาดา	14,191	3,588	12.16	12.48	13,298	2,933	31.39	15.60	6.59	6.37
4	สหภาพยุโรป(25)	12,921	3,378	51.89	60.81	18,100	4,477	114.17	100.89	8.97	9.72
5	เกาหลีใต้	10,331	2,263	-0.06	2.69	8,437	1,716	9.12	1.48	4.18	3.89
6	ออสเตรเลีย	14,738	1,560	79.38	-17.53	5,243	1,192	8.95	1.51	2.60	2.83
	รวม	261,799	64,898	14.63	11.89	183,407	42,386	156.84	91.3	100.00	100.00

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ในภาพรวมแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะยังคงเป็นผู้นำในด้านการผลิตและการส่งออกกุ้ง แต่ในตลาดนำเข้ากุ้งที่สำคัญบาง ตลาดการค้าของไทยเริ่มมีแนวโน้มถดถอยลง สาเหตุนอกจากต้องเผชิญกับการแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตรายอื่นแล้ว ยังต้องเผชิญกับมาตรการกีดกันการนำเข้าของประเทศคู่ค้า ทั้งมาตรการด้านภาษีและมิใช่ภาษีที่แม้ว่าหลังการเจรจาอบอุรุกวัยแต่ละประเทศได้ผูกอัตราภาษีไว้และต้องปรับลดในปี พ.ศ. 2542 ทำให้อัตราภาษีบางประเทศต่ำลงหรือไม่เก็บภาษีเลยในบางประเทศ แต่หลายประเทศก็ยังมีมาตรการอื่น เช่น มาตรการสุขอนามัยมาตรการเข้มงวดในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพสินค้า การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร รวมทั้งมาตรการในเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่หลายประเทศมักนำมาเป็นข้ออ้างในการกีดกันการนำเข้ากุ้งจากไทย เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคในการส่งออกกุ้งของไทย

นอกจากนี้ปัญหาการถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศผู้นำนำเข้ากุ้งที่เกิดขึ้นในระยะหลังไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฮองกง หรือเกาหลี ต่างก็ส่งผลกระทบต่อส่งออกกุ้งของไทย แต่ในขณะเดียวกันปัจจัยภายในประเทศไม่ว่าจะเป็นค่าเงินบาทที่ผันผวน นโยบายของรัฐ ตลอดจนการแข่งขันและมาตรฐานของผู้ประกอบการส่งออกของไทยเองก็ส่งผลกระทบต่อส่งออกและการขยายตลาดด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นข้อมูลและเตรียมความพร้อมในการปรับตัวสู่การค้าโลกยุคการแข่งขันอย่างเสรี การศึกษานี้จึงได้รวบรวมข้อมูลสถานการณ์การค้ากุ้งของไทยในตลาดนำเข้าสำคัญ รวมทั้งวิเคราะห์ด้านอุปสงค์ในตลาดหลัก ๆ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ไทยสามารถยังคงเป็นผู้นำด้านการค้ากุ้งในตลาดโลกต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาถึงสภาวะการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ได้ทราบถึงสภาวะการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา
- 1.3.2 ได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ถึงสถานะการผลิตกุ้งและการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตลาดและการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง เนื่องจากมีสัดส่วนการส่งออกในทั้งสองตลาดมากกว่าร้อยละ 77.19 ของการส่งออก ข้อมูลที่ใช้ทำการศึกษาคือข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2550 รวมทั้งหมด 20 ปี โดยใช้ข้อมูลการนำเข้าของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจาก World Trade Atlas ช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2549 จากกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์

1.5 นิยามศัพท์

กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง หมายถึง การนำกุ้งที่ผ่านกรรมวิธีการผลิตแบบ Block Frozen เป็นระบบวิธีการแช่เยือกแข็งกุ้งกุลาดำ ให้รวมกันเป็นก้อนด้วยอุณหภูมิ -35 ถึง -40 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 6-8 ชั่วโมง แบ่งตามขนาดน้ำหนักสุทธิของกุ้งกุลาดำแต่ละบล็อกร และการผลิตแบบ Individual Frozen หรือ I.Q.F เป็นวิธีการผลิตแบบแช่แข็งเป็นตัว ๆ หรือชิ้นเดียว สินค้าที่คิดแล้วจะถูกเรียงลงบนสายพาน เพื่อส่งเข้าเครื่องแช่เยือกแข็ง I.Q.F ที่อุณหภูมิ -50 องศา แล้วบรรจุลงถุงพลาสติกที่พิมพ์ด้วยรูปภาพสีสันต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาด จากนั้นจึงบรรจุใส่กล่องกระดาษอาหารเย็นเป็นชั้นตอนสุดท้าย

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎีอุปสงค์ส่งออกและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดของบทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์การส่งออก กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกกุ้งของไทย ตลอดจนการตลาดของประเทศคู่ค้าและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น ประโยชน์ในการวิเคราะห์และใช้เปรียบเทียบกับผลที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีอุปสงค์ส่งออก

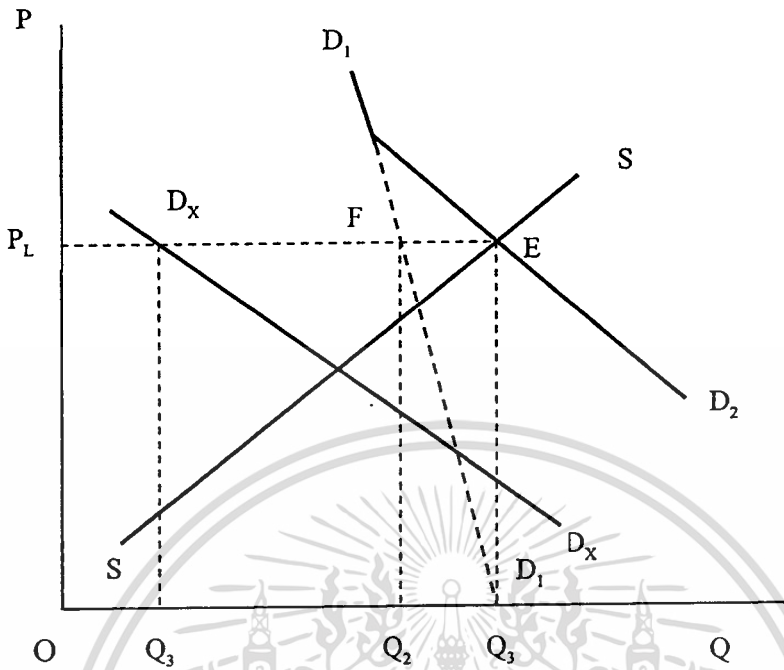
ในส่วนนี้จะอธิบายถึงแบบจำลองตลาดของสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่ออุปสงค์ และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ โดยการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลจะใช้การ วิเคราะห์เชิงถดถอย โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย คำนีราคา ผู้บริโภคของประเทศคู่ค้า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศคู่ค้า จำนวนประชากรและราย ประชาชาติ ตัวแปรตาม คือ ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

2.1.1 แบบจำลองตลาดของสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

แบบจำลองตลาดของสินค้ากุ้งไทย จะประกอบด้วยอุปสงค์และอุปทานของกุ้ง อุปสงค์ ของกุ้งประกอบด้วยอุปสงค์ที่มีต่อการบริโภคภายในประเทศ และอุปสงค์ที่มีต่อการส่งออก ในที่นี้ กำหนดให้อุปสงค์ที่มีต่อการบริโภคภายในประเทศ คือ D_1D_1 และอุปสงค์กุ้งที่มีต่อการส่งออก คือ D_xD_x โดยสมมติให้อุปสงค์ D_1D_1 มีความลาดชันสูงกว่าอุปสงค์ส่งออก D_xD_x ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณ กุ้งส่งออกของไทยไปต่างประเทศมีปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณการส่งออกของโลก และ ประเทศผู้ส่งออกนั้นมีจำนวนมากทำให้ไทยประสบกับปัญหาด้านการแข่งขัน จึงทำให้ลักษณะของ เส้นอุปสงค์ทั้งสองมีลักษณะดังกล่าว

ส่วนอุปทานกุ้งของตลาดแสดงโดยเส้น SS ซึ่งหมายถึง เมื่อระดับราคากุ้งสูงขึ้น ปริมาณกุ้งที่ จำหน่ายออกจากแหล่งผลิตเข้าสู่ตลาดจะมีมากขึ้น จุดดุลยภาพของราคาตลาดกุ้งจะอยู่ที่จุดตัดกัน ของ D_1D_2 กับ SS คือ ที่จุด E เป็นจุดของราคาตลาดกุ้งที่จะหน่ายที่มีต่อการบริโภคในประเทศและ เพื่อการส่งออกราคา OP_1 คือ ราคาดุลยภาพในตลาดกุ้ง ณ ระดับราคา OP_1 นี้ ปริมาณความต้องการรวม กุ้งเท่ากับ OQ_1 ปริมาณ OQ_2 คือ ความต้องการกุ้งที่มีต่อการบริโภคภายในประเทศ และปริมาณ Q_2Q_1 หรือ OQ_3 คือ ปริมาณความต้องการที่มีต่อการส่งออก ณ ระดับราคา OP_1 (สุภา จันทรภู : 2540)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองอุปสงค์และอุปทานกุ้งไทย

2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์

ปัจจัยที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อปริมาณสินค้าที่ประเทศผู้ค้าต้องการซื้อหรือมีอิทธิพลต่อปริมาณซื้อ มากน้อยไม่เท่ากันจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและกาลเวลา โดยมีปัจจัยหลายอย่างคือ

2.1.2.1 ปริมาณซื้อขึ้นอยู่กับราคาสินค้านั้น ตามปกติเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นปริมาณการซื้อจะลดลงและถ้าราคาสินค้าลดต่ำลงปริมาณการซื้อจะมีมาก

2.1.2.2 ปริมาณการซื้อขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติ โดยทั่วไปเมื่อประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้นความต้องการกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจะเปลี่ยนไป คือ มักจะลดการบริโภคสินค้าราคาถูกและหันไปบริโภคสินค้าราคาแพง

2.1.2.3 ปริมาณการซื้อขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร ตามปกติเมื่อประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ความต้องการสินค้าและบริการจะเพิ่มขึ้น แต่บางครั้งการเพิ่มขึ้นของประชากรเหล่านั้นยังไม่เพียงพอจะต้องมีอำนาจซื้อมากขึ้นด้วย

2.1.2.4 ปริมาณการซื้อกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของครัวเรือน จะมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกับรายได้ของครัวเรือนและสมาชิกของครัวเรือน สำหรับปริมาณการซื้อกุ้งสดแช่เย็นแช่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แข็งจะมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกับราคาเนื้อไก่สดแช่แข็ง เมื่อกุ้งสดและเนื้อไก่เป็นสินค้าทดแทนกัน แต่จะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันเมื่อกุ้งและไก่เป็นสินค้าประกอบกัน

2.1.2.5 ปริมาณการซื้อขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยน ที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของ กุ้งไทย การลดค่าของเงินบาททำให้ไทยสามารถส่งสินค้ากุ้งออกไปต่างประเทศได้มากขึ้น เนื่องจาก ผู้ซื้อชาวต่างประเทศเห็นว่า ราคาสินค้ากุ้งของไทยถูกลงจึงทำการซื้อมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ค่าเงินแข็งขึ้น ส่งผลให้ไทยส่งออกสินค้ากุ้งได้ลดน้อยลง เนื่องจากผู้ซื้อเห็นว่าราคาสินค้ากุ้งของไทยแพงขึ้นและหันไปบริโภคสินค้าอื่นทดแทนจึงทำให้การซื้อลดน้อยลง

2.1.3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้วัดค่าความสัมพันธ์ ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของค่าตัวแปรอิสระกับการเปลี่ยนแปลงของค่าตัวแปรตาม ซึ่งหมายถึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างการเปลี่ยนแปลง โดยสัดส่วนของค่าตัวแปรหนึ่งกับการเปลี่ยนแปลงโดย สัดส่วนของอีกค่าตัวแปรหนึ่ง

การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์มี 2 ลักษณะ

1) การวัดความยืดหยุ่นที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นอุปสงค์ (Point Elasticity of Demand) แสดง ถึงการไหวตัวของปริมาณความต้องการสินค้าต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาเพียงเล็กน้อยจากจุดที่ กำหนด โดยที่การเปลี่ยนแปลงของราคามีเพียงเล็กน้อยและเข้าใจลึกลับจนอาจพิจารณาได้ว่าเป็น การวัดความยืดหยุ่นที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นอุปสงค์

2) การวัดความยืดหยุ่นของอุปสงค์แบบช่วง (Arc Elasticity of Demand) เป็นการวัดการ ไหวตัวของปริมาณความต้องการสินค้าระหว่างจุด 2 จุดบนเส้นอุปสงค์หรือระหว่างช่วงของอุปสงค์ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์มีหลายประเภท ที่สำคัญ ได้แก่

2.1.3.1 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand)

2.1.3.2 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income Elasticity of Demand)

2.1.3.3 ความยืดหยุ่นเชิงไขว้ (Cross Elasticity of Demand)

2.1.3.1 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา เป็นการวัดปริมาณสินค้าที่บุคคลต้องการซื้อใน ขณะที่ราคาเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดให้รายได้ รสนิยมและราคาสินค้าอื่นคงที่ วิธีการคำนวณ ความ ยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา มี 2 วิธี คือ การวัดความยืดหยุ่นที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นอุปสงค์ และการ วัดความยืดหยุ่นของอุปสงค์แบบช่วง ถ้าการเปลี่ยนแปลงราคาเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยจะใช้ การวัดความ ยืดหยุ่นที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นอุปสงค์ต่อราคาและถ้าการเปลี่ยนแปลงราคาที่มีมากจะใช้การวัดความ ยืดหยุ่นของอุปสงค์แบบช่วง

ในทางคณิตศาสตร์สามารถให้คำนิยามได้ดังนี้

$$E_p = \frac{\partial Q / \partial P}{Q/P}$$

$$E_p = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณความต้องการซื้อสินค้าชนิดหนึ่ง}}{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าชนิดนั้น}}$$

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (E_p) จะมีค่าเป็นลบเสมอ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามระหว่างปริมาณและราคาตามกฎของอุปสงค์

ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่ามากกว่า 1 ($E_d > 1$) จะแสดงว่า การเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนในจำนวนความต้องการจะมากกว่าการลดลงในราคาซึ่งเส้นอุปสงค์ของสินค้าจะมีความยืดหยุ่นมาก (elastic)

ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าเท่ากับ 1 ($E_d = 1$) จะแสดงว่า การเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนในจำนวนความต้องการจะเท่ากับการลดลงในราคา ซึ่งเส้นอุปสงค์ของสินค้าจะมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 1 (unitary)

ถ้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าน้อยกว่า 1 ($E_d < 1$) จะแสดงว่า การเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนในจำนวนความต้องการจะน้อยกว่าการลดลงในราคาซึ่งเส้นอุปสงค์ของสินค้าจะมีความยืดหยุ่นน้อย (inelastic)

ปัจจัยกำหนดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของสินค้า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์เชิงราคา จะมายน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น

1) ความสามารถในการใช้สินค้าทดแทนกันอุปสงค์ของสินค้าจะมีความยืดหยุ่นมาก ถ้าใช้สินค้าอื่นใช้ทดแทนกันอย่างใกล้ชิด การเปลี่ยนแปลงราคาเพียงเล็กน้อยจะทำให้ปริมาณซื้อเปลี่ยนแปลงไปมาก

2) ลักษณะของความต้องการสินค้า โดยทั่วไปสินค้าฟุ่มเฟือยจะมีความยืดหยุ่นมากและสินค้าจำเป็นจะมีความยืดหยุ่นน้อย

3) ระยะเวลา อุปสงค์จะมีความยืดหยุ่นมากในระยะยาว เพราะยิ่งระยะเวลานานเท่าใดก็จะง่ายที่จะใช้สินค้าอื่นทดแทน

4) สัดส่วนของรายได้ที่ใช้ซื้อสินค้า อุปสงค์สำหรับสินค้าซึ่งใช้งบประมาณส่วนใหญ่ของเงินได้ของผู้บริโภคจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าอุปสงค์สำหรับสินค้าที่มีความสำคัญน้อยต่องบประมาณของผู้บริโภค

2.1.3.2 ความยืดหยุ่นของเส้นอุปสงค์ต่อรายได้

ความยืดหยุ่นของเส้นอุปสงค์ต่อรายได้ เป็นการวัดสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงในปริมาณอุปสงค์อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้เป็นบวก เมื่อสินค้านั้นเป็นสินค้าปกติ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ใช้ในการแยกประเภทสินค้าว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยและสินค้าจำเป็น

ถ้า ความยืดหยุ่นของเส้นอุปสงค์ต่อรายได้ > 1 สินค้านั้นจะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย

ถ้า ความยืดหยุ่นของเส้นอุปสงค์ต่อรายได้ < 1 สินค้านั้นจะเป็นสินค้าจำเป็น

ปัจจัยที่กำหนดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้

1) ลักษณะของความต้องการสินค้า เบอร์เซนต์ของรายได้ที่ใช้จ่ายซื้ออาหารลดเมื่อรายได้สูงขึ้น

2) ระดับของรายได้เริ่มแรกของประเทศ ถ้ารายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้น สินค้าที่เคยเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยจะเป็นสินค้าจำเป็น เช่น รถยนต์

3) ระยะเวลาในปกติแบบแผนการบริโภคจะปรับตัวไปกับความล่าช้าของการเปลี่ยนแปลงรายได้

2.1.3.3 ความยืดหยุ่นเชิงไขว้

ความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์ เป็นการวัดสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในปริมาณความต้องการของสินค้าหนึ่งเป็นผลจากสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งความยืดหยุ่นไขว้จะบอกถึงความสัมพันธ์ของสินค้าทั้งสอง เครื่องหมายความยืดหยุ่นไขว้เป็นลบ เมื่อสินค้าทั้งสองชนิดเป็นสินค้าใช้ร่วม กล่าวคือ เมื่อมีการซื้อสินค้าชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นจะต้องซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นเช่นกัน และเครื่องหมายความยืดหยุ่นไขว้เป็นบวก เมื่อสินค้าทั้งสองชนิดเป็นสินค้าใช้ทดแทนกัน กล่าวคือ เมื่อมีการซื้อสินค้าชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นจะต้องลดการซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งลง ยิ่งค่าของความยืดหยุ่นไขว้มีค่าสูงสินค้านั้นใช้ทดแทนกันได้มาก และเครื่องหมายของความยืดหยุ่นไขว้เป็นศูนย์ เมื่อสินค้าทั้งสองชนิดเป็นอิสระต่อกัน

ปัจจัยที่กำหนดค่าความยืดหยุ่นไขว้ที่สำคัญ คือ ลักษณะของสินค้าเปรียบเทียบกับการใช้งานร่วมกัน ถ้าสินค้า 2 ชนิดเป็นสินค้าที่อยู่ในความต้องการเท่ากันค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์จะสูง

2.2 การตรวจเอกสาร

เจษฎาวุฒิ สังขวรรณะ (2541) ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของเอกไทยโดยศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของไทย และประเทศคู่แข่งที่สำคัญได้แก่
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อิน โคนีเซีย อินเดีย เอกวาดอร์ และเวียตนาม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลใน 3 ช่วงเวลา คือ ปี พ.ศ. 2531 - 2533 , 2534 - 2536 และ 2537 - 2539 พบว่า ทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏทั้งสิ้น โดยไทย เอกวาดอร์และเวียตนาม มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2536 และต่ำลงในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2539 อิน โคนีเซียมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏลดลง ในขณะที่อินเดียมิแนวโน้มดังกล่าวเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษารายตัวของ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดในช่วงเวลาเดียวกับช่วงเวลาข้างต้น พบว่า มูลค่าการส่งออกในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2533 กับ 2534 - 2536 เพิ่มขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการแข่งขันที่แท้จริง อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของการส่งออกทั้งหมดของโลกและการปรับทิศทางการส่งออกเป็นหลัก แต่ลดลงจากการกระจายตลาด สำหรับการเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2536 กับ 2537 - 2539 พบว่า เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของการส่งออกทั้งหมดของโลก รองลงมาคือ จากการกระจายตลาด การแข่งขันที่แท้จริง และการปรับทิศทางการส่งออกตามลำดับ

ฐะปะณี มะลิซ้อน (2539) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย เป็นข้อมูลทฤษฎีแบบอนุกรมเวลา โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของไทยกับประเทศคู่แข่ง ได้แก่ อิน โคนีเซีย จีน อินเดีย เวียตนาม เม็กซิโกและเอกวาดอร์ในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2536 การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงขยายตัวของการส่งออกของไทยในตลาดญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ สหภาพยุโรปและตลาดอื่น ใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2536 และการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ ใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2509-2537 ซึ่งใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ ในรูปของกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา ซึ่งได้สมการที่อยู่ในรูป Logarithms สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น สามารถอธิบายได้จากการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นปรับด้วยดัชนีราคาขายส่งของไทย ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของอินเดียไปญี่ปุ่น และรายได้ประชาชาติต่อหัวของญี่ปุ่นปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของญี่ปุ่น พบว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น อันเนื่องมาจากราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นมีค่าเท่ากับ -2.3662 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบความยืดหยุ่นมาก (elastic) สำหรับความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นอันเนื่องมาจากปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นของอินเดียไปญี่ปุ่นมีค่าเท่ากับ -1.4946 ซึ่งเป็นลักษณะความยืดหยุ่นมาก และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นอันเนื่องมาจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้ประชาชาติต่อหัวของญี่ปุ่นมีค่าเท่ากับ 7.1836 ซึ่งมีลักษณะเป็นความยืดหยุ่นมาก ความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกา อันเนื่องมาจากราคาส่งออก และรายได้ต่อหัวของสหรัฐอเมริกามีค่าเท่ากับ 0.83614 และ 7.0844 ซึ่งลักษณะเป็นความยืดหยุ่นมาก

ดังนั้นผลการศึกษาอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในประเทศผู้นำเข้าที่สาม ตัวแปรสำคัญในการกำหนดอุปสงค์ คือ รายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศผู้นำเข้า รองลงมาคือราคาส่งออก

วิเศษวรร วีระสุนทร (2532) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ตลาดส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความไม่มีเสถียรภาพจากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น ค่าดัชนีความไม่มีเสถียรภาพของรายได้ ปริมาณและราคามีค่าเท่ากับ 1.0973, 1.0167 และ 0.5344 ตามลำดับ และค่าดัชนีความไม่มีเสถียรภาพจากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีค่าดัชนีความไม่มีเสถียรภาพของรายได้ ปริมาณและราคาเท่ากับ 1.2291, 0.9836 และ 0.5196 ตามลำดับ และจากการเปรียบเทียบค่าดัชนีความไม่มีเสถียรภาพของรายได้ ปริมาณและราคาที่สามารถได้แสดงว่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของประเทศไทยไปประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาขาดเสถียรภาพเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์ โดยที่อุปทานคงที่และมีความยืดหยุ่นมาก

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของรายได้จากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังญี่ปุ่น พบว่า ค่าความแปรปรวนของรายได้จากการส่งออกเป็นผลมาจากความแปรปรวนร่วมระหว่างราคากับปริมาณ ความแปรปรวนของปริมาณและความแปรปรวนของราคาคิดเป็นร้อยละ 76.46, 19.00 และ 4.54 ตามลำดับ ส่วนความแปรปรวนของรายได้จากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกา พบว่า ความแปรปรวนของรายได้จากการส่งออกเกิดขึ้นเนื่องจากความแปรปรวนร่วมระหว่างราคากับปริมาณ โดยมีค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างราคากับปริมาณ ค่าความแปรปรวนของปริมาณ และค่าความแปรปรวนของราคาคิดเป็นร้อยละ 63.27, 26.48 และ 10.24 ตามลำดับ

✓ พรชัย ชูเลิศมงคล (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งไทยของประเทศญี่ปุ่นจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งไทยของประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ ราคาส่งออก f.o.b. กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไทยไปประเทศญี่ปุ่นที่ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น ปัจจัยรองลงมาได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP) ของประเทศญี่ปุ่นที่ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาส่งออก f.o.b. กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ราคาส่งออกปลาหมึกสดแช่แข็งไทยไปญี่ปุ่น และมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP) ของประเทศญี่ปุ่นที่ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น มีค่าเท่ากับ -2.17, 0.83 และ 4.82 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของงานวิจัยเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพยากรณ์ปริมาณความต้องการสั่งเข้ากุ้งสดแช่แข็งไทยของประเทศญี่ปุ่น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 - 2546 โดยประเทศญี่ปุ่นมีอุปสงค์สั่งเข้ากุ้งสดแช่แข็งไทยเฉลี่ยปีละ 89,398.07 ตัน และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.65 ต่อปี จากการศึกษาสรุปได้ว่า การสั่งเข้ากุ้งสดแช่แข็งไทยของประเทศญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับ ความต้องการกุ้งสดแช่แข็งในตลาดญี่ปุ่น ราคาของสินค้าและคุณภาพของสินค้า ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจึงควรที่จะหาวิธีการรวมถึงกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้สูงขึ้นและมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นเพื่อแข่งกับคู่แข่งในในตลาดโลก

ปรีชา โปธาธนาพงษ์ (2545) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ เอกวาดอร์ เม็กซิโก อินโดนีเซียและอินเดีย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2543 พบว่า ทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังสหรัฐอเมริกา โดยประเทศไทยมีแนวโน้มความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบลดลงในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2538 - 2540 จากนั้นแนวโน้มความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบเริ่มเพิ่มขึ้น ในช่วงหลังระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2543 ในขณะที่ประเทศเอกวาดอร์มีแนวโน้มความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2537 - 2541 จากนั้นความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบดังกล่าวเริ่มลดลง ประเทศเม็กซิโกมีแนวโน้มความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2537 - 2543 สำหรับประเทศอินโดนีเซียและอินเดียมีแนวโน้มความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระหว่างปี พ.ศ. 2537-2543

อำนาจ แสงโนรี และคณะ (2547) ได้ศึกษาโดยการประยุกต์แนวทางการวิเคราะห์ของ ไมเกิล อี พอร์เตอร์ ในเรื่องพลังการแข่งขันทั้ง 5 ประการ และได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมูลค่าซื้อขายในรอบปีของผู้ส่งออกกุ้ง และตัวแปรอิสระด้านคุณลักษณะของบริษัท ได้แก่ ขนาดของบริษัท เงินทุนจดทะเบียนบริษัท จำนวนพนักงาน และความสามารถเชิงแข่งขันของผู้ส่งออก ข้อมูลเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการ และประเมินระดับความสามารถเชิงแข่งขันในด้านปัจจัยภายในเชิงกลยุทธ์และปัจจัยภายนอกเชิงกลยุทธ์ของผู้ส่งออกกุ้งไทย ผลการศึกษาพบว่าบริษัทส่งออก 9 ใน 15 บริษัทมีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของแต่ละบริษัทสูงกว่าค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของตัวอย่างทั้งหมด เนื่องจากบริษัทเหล่านี้มีระบบพื้นฐานที่ดีในด้านการเงิน การพัฒนาผลิตภัณฑ์การค้าขาย และหุ้นส่วนทางการค้าระหว่างคู่ค้าที่ดี ส่วนที่เหลืออีก 6 บริษัท พบว่า ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของแต่ละบริษัทอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องจากบริษัทเหล่านี้มีปัญหาในด้านคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ การขาดแหล่งเงินทุนและสภาพของอุปสงค์เริ่มลดลง สำหรับผลการวิเคราะห์สมการพบว่าตัวแปรความสามารถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เชิงแข่งขันของผู้ส่งออก และจำนวนพนักงานของบริษัทเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่าซื้อขายในรอบปีของผู้ส่งออก

Ammuay and Louis (2004) ได้ศึกษาถึงอุปสรรคทางการค้า การแข่งขัน และความช่วยเหลือในการเพาะเลี้ยงกุ้งชายฝั่งของไทยและเวียดนาม โดยมีแบบจำลองการวิเคราะห์การส่งออกกุ้งของไทยและเวียดนามไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2528-2542 เพื่อใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของมูลค่าการส่งออกในรอบปีของผู้ส่งออกและตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปริมาณการส่งออกกุ้งของไทย ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยน ปริมาณความต้องการกุ้งจากประเทศต่าง ๆ และรายได้ประชาชาติ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ในตลาดญี่ปุ่นปัจจัยด้านราคาส่งออกมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ ในขณะที่ตลาดสหรัฐอเมริกาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออก คือ ดัชนีราคาผู้บริโภค หมายความว่าถ้าดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้ความต้องการบริโภคกุ้งเพิ่มขึ้น ซึ่งดัชนีราคาเพิ่มขึ้นบ่งบอกได้ว่าอำนาจการซื้อลดลงและรายได้ที่แท้จริงลดลงทำให้ปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้น

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย

2.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลประกอบด้วย

1. ข้อมูลด้านราคา ปริมาณรวบรวมจาก International Trade Center
2. ข้อมูลรายได้ประชาชาติรวบรวมจาก International Financial Statistics
3. ข้อมูลด้านปริมาณการส่งออก - นำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยและประเทศคู่ค้า
4. World Trade Atlas

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก สมาคมผู้ส่งออกอาหารทะเลแช่เยือกแข็งไทย กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการรวบรวมจากเอกสาร รายงาน การศึกษา บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 วิธี คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จะใช้ในส่วนของการศึกษาสถานะทั่วไปของการผลิต การตลาด การส่งออก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นประกอบกับตารางทำให้ทราบข้อเท็จจริงและจุดแข็ง จุดอ่อนของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยอาศัยวิธีทางสถิติเพื่อสร้างฟังก์ชันอุปสงค์การส่งออกกุ้งไปต่างประเทศ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรด้วยสมการถดถอยพหุคูณ

2.4 แบบจำลองการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง

ในการวิเคราะห์ถึงการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยนั้นใช้ทฤษฎีอุปสงค์ในการดำเนินการวิเคราะห์ ในการศึกษานี้จะใช้รูปแบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการส่งออกกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การส่งออก แล้วนำข้อมูลมาหาความสัมพันธ์กัน โดยการสร้างแบบจำลองที่ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในรูปแบบสมการซึ่งใช้วิธีการทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ โดยการ ใช้สมการถดถอยพหุคูณ

แบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์

$$QX_{i,t} = f(TP_{i,t}, Pi_{i,t}, EX_{i,t}, NPi_{i,t}, Y_{i,t})$$

รูปสมการดังนี้ $\ln QX_{i,t} = \ln a + b \ln TP_{i,t} + c \ln Pi_{i,t} + d \ln EX_{i,t} + e \ln NPi_{i,t} + f \ln Y_{i,t}$

โดยที่

$QX_{i,t}$ = ปริมาณส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังประเทศคู่ค้า ในปีที่ t
(หน่วย : พันตัน)

$TP_{i,t}$ = ราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ในปีที่ t (หน่วย : บาท)

$Pi_{i,t}$ = ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศคู่ค้า ในปีที่ t (หน่วย : ดอลลาร์)

$EX_{i,t}$ = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศคู่ค้าต่อเงินบาท ณ ไตรมาสที่ t
(หน่วย : บาท)

$NPi_{i,t}$ = จำนวนประชากรของประเทศคู่ค้า ณ ไตรมาสที่ t (หน่วย : ล้านคน)

$Y_{i,t}$ = รายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้า ในปีที่ t (หน่วย : ดอลลาร์)

i = J หมายถึง ประเทศญี่ปุ่น และ US หมายถึง ประเทศสหรัฐอเมริกา

a = ค่าคงที่

เอกสาร b,c,d,e และ f = ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัย $TP_{i,t}, Pi_{i,t}, EX_{i,t}, NPi_{i,t}, Y_{i,t}$ ตามลำดับ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมการที่แสดงถึงอุปสงค์การนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศคู่ค้าของไทยซึ่งในที่นี้ หมายถึง ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา จะขึ้นอยู่กับราคาส่งออกของไทยที่ส่งสินค้าไปยังประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา โดยผู้ซื้อจะเปรียบเทียบราคาสินค้าจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้สินค้าในคุณภาพที่ต้องการและมีราคาต่ำ ดังนั้นเมื่อราคาเปรียบเทียบระหว่างสินค้าส่งออกไทยและสินค้าออกจากประเทศคู่แข่งทางการค้าที่ส่งไปจำหน่ายทั้งสองประเทศดังกล่าวลดลง ย่อมจะทำให้ประเทศคู่ค้าทั้งสองสั่งซื้อสินค้าจากไทยมากขึ้น นั่นคือ เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ตัวแปรราคาที่คาดว่าจะได้รับจากการประมาณค่าสมการอุปสงค์กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจะมีค่าเป็นลบ ส่วนรายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้าคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ในส่วนซึ่งได้แสดงผลการกะประมาณ ค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองอุปสงค์กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง 2 สมการ กล่าวคือ อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งในตลาดญี่ปุ่นและในตลาดสหรัฐอเมริกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตและการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย

กุ้งเป็นสินค้าทางการเกษตรที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของโลก เนื่องจากมีรสชาติดีตลอดจนมีคุณค่าทางอาหารสูงทำให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค แต่เนื่องจากปริมาณกุ้งที่ประเทศต่าง ๆ ในโลกจับได้ตามธรรมชาติมีแนวโน้มลดลง ดังนั้น ประเทศดังกล่าวจึงหันมาให้ความสนใจการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำเพิ่มขึ้น เพื่อทดแทนจากการลดลงของการจับจากธรรมชาติ สำหรับกรณีของประเทศไทยหลังจากประเทศเพื่อนบ้านประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล ตลอดจนปัญหามลพิษและการลดน้อยถอยลงของความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทำให้ปริมาณกุ้งที่จับได้จากธรรมชาติมีแนวโน้มลดลงจนอาจเกิดความขาดแคลนในอนาคต ด้วยเหตุนี้การเพาะเลี้ยงกุ้งจึงมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงการผลิตกุ้งของโลก การผลิตกุ้งภายในประเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งออกกุ้งของไทย ข้อมูลการนำเข้ากุ้งในตลาดนำเข้าหลักของโลก คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ตลอดจนกฎระเบียบและข้อกีดกันทางการค้าที่ผู้นำเข้าบางประเทศนำมาใช้ โดยใช้ข้อมูลจากกรมส่งเสริมเศรษฐกิจพาณิชย์ การสืบค้นผ่านทางระบบเครือข่ายของคอมพิวเตอร์ รวมทั้งวารสาร เอกสาร รายงานการวิจัย เพื่อชี้ให้เห็นการส่งออกกุ้งของไทยและการแข่งขันในตลาดนำเข้าสำคัญในปัจจุบัน

3.1 การผลิต ปัญหาด้านการผลิตและการแปรรูปกุ้งภายในประเทศไทย

3.1.1 การผลิต

กุ้ง ในภาษาอังกฤษจะมีชื่อเรียกรวมอยู่สองคำที่ใช้ทั่วไป คือ Shrimp และ Prawn ซึ่งจากการประชุมเกี่ยวกับงานด้านอนุกรมวิธานที่ประเทศมาเลเซีย พ.ศ. 2517 ได้มีการลงมติใช้คำว่า Shrimp ให้ใช้กับกุ้งทะเล ส่วนคำว่า Prawn ใช้กับกุ้งน้ำจืด

กุ้งเป็นสัตว์น้ำที่พบได้ทั่วไปทั้งในน้ำเค็ม น้ำจืด และน้ำกร่อย ในน่านน้ำต่าง ๆ ทั่วโลก มีความหลากหลายมากกว่า 3,047 ชนิด แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. Sargestoidea ประมาณ 94 ชนิด ลำตัวบางขนาดเล็ก สำหรับประเทศไทยใช้ทำเป็นกะปิ เรียกว่ากุ้งเคยมีหลายชนิด เช่น เคยสารส้ม โอ เคยตาดำ เป็นต้น

2. Penaeoidea ประมาณ 376 ชนิด กุ้งในกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นกุ้งทะเล หลายชนิดเป็นกุ้งที่มีการเพาะเลี้ยงและมีผลผลิตสูง เป็นกุ้งกลุ่มที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

3. Stenopoidea ประมาณ 60 ชนิด กุ้งในกลุ่มนี้มีขนาดเล็กพบเฉพาะในทะเล มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยและจับได้ปริมาณไม่มากนักพบตามแนวปะการัง และอาจถูกจับมาขายเป็นสัตว์เลี้ยงในตู้กระจก

4. Caridea ประมาณ 2,517 ชนิด อาศัยได้ทั้งในน้ำจืด น้ำกร่อยและบางชนิดพบเฉพาะในทะเล แม้ว่ากุ้งในกลุ่มนี้มีจำนวนชนิดมากที่สุด แต่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจไม่สูงเท่ากับกลุ่ม Penaeoidea

กุ้งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่จับได้ในปัจจุบันมีประมาณ 300 ชนิด และมีเพียง 100 ชนิดเท่านั้นที่เคยปรากฏในรายงานสถิติการทำประมงของโลก (FAO ; yearbook) กุ้งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจจับได้ปริมาณมาก และมีมูลค่าสูงเกือบทั้งหมดอยู่ในกลุ่ม Penaeoidea จึงมีการศึกษากันมาก ทางด้านอนุกรมวิธานได้แบ่งกุ้งกลุ่มนี้ออกเป็น 4 วงศ์ ได้แก่ Aristaeidea และ Solenoceridea ส่วนมากอาศัยตามพื้นที่ท้องทะเลค่อนข้างลึก Sicyoniidea มีขนาดเล็กเปลือกแข็ง มีเนื้อน้อย อาศัยในท้องทะเลลึกเช่นกัน มักพบติดมากับการทำประมงที่ใช้เครื่องมืออวนลาก จึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อย Penaeoidea มีขนาดค่อนข้างใหญ่อาศัยรวมกันเป็นฝูงบริเวณชายฝั่งน้ำลึกไม่มากนักหลายชนิดสามารถทำการเพาะเลี้ยงได้ในหลายประเทศ ทางฝั่งตะวันออก ฝั่งตะวันตก และแถบยุโรป เป็นวงศ์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจมาก กุ้งในวงศ์นี้ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งกุลาดาย กุ้งขาว กุ้งน้ำเงิน กุ้งตะกาด และกุ้งแชบ๊วย เป็นต้น

ซึ่งแต่ละแหล่งผลิตจะมีกุ้งแตกต่างกันออกไป สำหรับกุ้งที่ปริมาณผลผลิตมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของผลผลิตกุ้งทั่วโลก ได้แก่ กุ้งกุลาดำ รองลงมาคือ Akiami paste shrimp, Natantian decopods nei และ Penaeus shrimps nei

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 70 จนถึงปลายทศวรรษที่ 80 ผลผลิตกุ้งของโลกส่วนมากเป็นกุ้งที่จับมาจากธรรมชาติ โดยผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงในปี พ.ศ. 2513 - 2528 ยังมีปริมาณไม่ถึงร้อยละ 10 ของผลผลิตกุ้งทั้งหมด ต่อมามีการขยายการเพาะเลี้ยงกุ้งมากขึ้นจนในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2542 ผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงมีปริมาณมากขึ้นเป็นร้อยละ 27 - 29 ของผลผลิตกุ้งทั้งหมด ดังข้อมูล (ตารางที่ 3.1)

ในบรรดาประเทศผู้ผลิตกุ้งที่สำคัญ 20 ประเทศซึ่งมีสัดส่วนผลผลิตกุ้งประมาณ ร้อยละ 80 - 90 ของผลผลิตกุ้งโดยรวมทั่วโลก สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะการผลิต ได้แก่ กลุ่มที่ผลผลิตส่วนมากมาจากการจับจากธรรมชาติและเริ่มมีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงเป็นปริมาณมากขึ้น ได้แก่ ประเทศจีน อินโดนีเซีย อินเดีย สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย เม็กซิโก บราซิล เกาหลี ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงมากประมาณร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ ไทย เวียดนาม เอกวาดอร์ บังคลาเทศ และฟิลิปปินส์ และกลุ่มที่สามได้แก่ กลุ่มที่ได้ผลผลิตจากการจับจากธรรมชาติเป็นหลัก ได้แก่ แคนาดา กรีนแลนด์ นอร์เวย์ ไอซ์แลนด์ และไนจีเรีย เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 ปริมาณผลผลิตกุ้งของไทย

ปริมาณ : ตัน

ปี พ.ศ.	ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง	ผลผลิตจากทะเล	รวม
2531	56,133	110,270	166,403
2532	94,405	110,804	205,209
2533	118,627	107,412	226,039
2534	162,170	129,195	291,365
2535	185,284	116,816	302,100
2536	225,714	119,086	344,800
2537	264,100	123,100	387,200
2538	260,240	132,000	392,240
2539	241,000	134,550	375,550
2540	228,460	126,376	354,836
2541	253,331	96,790	350,121
2542	275,744	86,880	362,624
2543	310,062	87,850	397,912
2544	280,107	88,825	368,932
2545	265,024	85,675	350,699
2546	330,800	84,750	415,550
2547	360,300	77,326	437,626
2548	401,350	81,590	482,940
2549	520,000	74,860	594,860
2550*	600,000	37,480	637,480

หมายเหตุ * ประมาณการ

ที่มา : สถิติการประมงแห่งประเทศไทย

ประเทศที่มีผลผลิตกุ้งจับจากธรรมชาติมาเป็นอันดับต้น ๆ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย และอินเดีย โดยกุ้งที่จีนจับได้มาก ได้แก่ Akiami paste shrimp, Southern rough shrimp และกุ้งขาวจีน ส่วนอินโดนีเซียจับได้กุ้ง Natantian decapods nei กุ้งตะกาดหิน กุ้งแซบวัยและกุ้งกุลาดำ สำหรับประเทศอินเดียจับได้กุ้ง Natantian decapods nei และกุ้งกุลาดำ เป็นหลัก

การเพาะเลี้ยงกุ้งเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปลายทศวรรษที่ 80 ได้เกิดปัญหาโรคระบาด

ไวรัสตัวแดงดวงขาว หรือไวรัสจุดขาว (White Spot Syndrome Virus - WSSV) ในลักษณะเดียวกับ
ไม่ทราบชนิดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ในกลุ่มประเทศผู้ผลิตกุ้งขาวที่สำคัญของโลกในแถบละตินอเมริกา หรืออเมริกาใต้บริเวณฝั่งทะเลด้านตะวันตกติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก เช่น เอกวาดอร์ เปรู ปานามา ฮอนดูรัส นิการากัว และเม็กซิโก โดยได้เกิดไวรัสระบาดในการเพาะเลี้ยงกุ้งของประเทศ จีนในปี พ.ศ. 2536 ทำให้ผลผลิตกุ้งของจีนลดลงอย่างมาก จากนั้นปลายปี พ.ศ. 2537 ต่อเนื่องปี พ.ศ. 2538 ประเทศไทยก็ประสบปัญหาโรคไวรัสตัวแดงดวงขาวระบาดอย่างรุนแรง

ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่ผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 - 2542 โดยในปี พ.ศ. 2542 ผลิตได้ 275,744 ตัน คิดเป็นร้อยละ 24.34 ของกุ้งจากการเพาะเลี้ยงทั้งโลกเนื่องจากในปี พ.ศ. 2536 ประเทศจีนประสบปัญหาโรคไวรัสตัวแดงดวงขาว (WSSV) ระบาดในการเลี้ยงจนทำให้การผลิตลดลงอย่างมาก จากเดิมที่ประเทศจีนเคยเป็นผู้นำในการผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 - 2535 ซึ่งเคยผลิตได้สูงสุดในปี พ.ศ. 2534 ผลิตได้ถึง 219,571 ตัน คิดเป็นร้อยละ 26.34 ของกุ้งจากการเพาะเลี้ยงทั้งโลก อย่างไรก็ตามประเทศจีนสามารถแก้ปัญหาโรคระบาดนี้ได้ จนสามารถผลิตได้มากถึง 170,830 ตันในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งจัดเป็นผู้ผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงได้มากเป็นอันดับสอง อันดับสาม ได้แก่ เวียดนาม อันดับสี่เอกวาดอร์ อันดับห้าอินโดนีเซีย และอันดับหกอินเดีย

ประเภทของกุ้งที่มีการเพาะเลี้ยงมากที่สุดได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งขาวและกุ้งขาวจีน บริเวณที่มีการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำกันมาก ได้แก่ ประเทศในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ เช่น ไทย อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม สำหรับกุ้งขาวจะเพาะเลี้ยงกันมากในประเทศ เอกวาดอร์ และเม็กซิโก จนกระทั่งเกิดไวรัสระบาดเป็นผลให้การผลิตกุ้งของกลุ่มประเทศละตินอเมริกาลดน้อยลง โดยที่ก่อนหน้านี้ที่จะเกิดโรคไวรัสระบาด ประเทศจีนได้ส่งนำเข้าลูกพันธุ์กุ้งขาว และเพาะเลี้ยงกุ้ง P. vannamei จนเพิ่มปริมาณอย่างมาก ส่วนประเทศที่เพาะเลี้ยงกุ้งขาวจีนมากที่สุดได้แก่จีน

ประเทศไทยรับเทคโนโลยีการทำฟาร์มกุ้งสมัยใหม่มาจากประเทศไต้หวัน เมื่อปี พ.ศ. 2525 แต่เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ยังคงเพาะเลี้ยงกุ้งด้วยวิธีแบบดั้งเดิม โดยทำเขื่อนดินกั้นน้ำให้ไหลเข้าออกตามธรรมชาติและรวบรวมกุ้งจากน้ำทะเล จำนวนฟาร์มที่เพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณลูกกุ้งตามธรรมชาติลดลง จึงเกิดการแย่งชิงลูกกุ้งกับพื้นที่ข้างเคียง โดยใช้เครื่องสูบน้ำ และมีการบุกรุกป่าชายเลนเพื่อเพิ่มพื้นที่ทำฟาร์ม ในระหว่างปี พ.ศ. 2518 - 2536 พื้นที่ป่าชายเลนประมาณร้อยละ 17 - 20 ถูกใช้ในการเพาะเลี้ยงกุ้งแบบธรรมชาติ และกึ่งพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 3 ของการเพาะเลี้ยงกุ้งทั้งหมดของประเทศ ในปัจจุบันวิธีการทำฟาร์มกุ้งได้ถูกพัฒนาและปรับปรุงขึ้นเองภายในประเทศ เป็นการเพาะเลี้ยงกุ้งแบบพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถผลิตได้มากขึ้น โดยใช้พื้นที่ลดลง เนื่องจากราคาที่ดินมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมาก การเพาะเลี้ยงแบบพัฒนาใช้พื้นที่เพียง 3 - 6 ไร่ และยังให้ผลผลิตสูงถึง 960 - 1,440 กิโลกรัม/ไร่/รอบ

ผลผลิตกุ้งทะเลของประเทศไทยได้มาจาก 2 แหล่ง คือ จากการทำการประมงในแหล่งน้ำธรรมชาติ และจากการเลี้ยงกุ้ง ประมาณร้อยละ 75 ของผลผลิตกุ้งทั้งหมด ได้มาจากการเพาะเลี้ยงที่
 ไม่ว่าการณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหลือได้จากแหล่งธรรมชาติซึ่งปริมาณกุ้งที่จับ ได้มีแนวโน้มลดลง สาเหตุสำคัญที่ทำให้การจับกุ้งจากธรรมชาติมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล ของประเทศเพื่อนบ้านทำให้พื้นที่การทำประมงของไทยลดลง

ถึงแม้ว่าการจับกุ้งทะเลจากธรรมชาติมีแนวโน้มลดลง แต่การเพาะเลี้ยงกุ้งชายฝั่งก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างรวดเร็วเนื่องจากมีผลตอบแทนที่สูง โดยเฉพาะประมาณร้อยละ 18 ต่อปี โดยพันธุ์กุ้งทะเลที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงได้แก่ กุ้งกุลาดำ

การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำของไทยทำกันทั่วไปในเขตจังหวัดที่ติดฝั่งทะเล 24 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีเนื้อที่การเลี้ยงกุ้งมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรสาคร รองลงมาได้แก่ นครศรีธรรมราช สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สุราษฎร์ธานี จันทบุรี เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ธานี และระยอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงแบบพัฒนา ประมาณร้อยละ 85 ของเนื้อที่เลี้ยงกุ้งทั้งหมดสำหรับการเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาและการเพาะเลี้ยงแบบธรรมชาติ มีเพียงประมาณร้อยละ 10 และ 5 ตามลำดับ ซึ่งกุ้งที่ได้จากการเพาะเลี้ยงส่วนใหญ่จะถูกแปรรูปเป็นกุ้งแช่เย็นและแช่แข็งส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ

3.1.2 ปัญหาด้านการผลิตกุ้งของไทย

3.1.2.1 ต้นทุนการผลิตสูงในการผลิตกุ้งแช่แข็งของไทยวัดดูคิดส่วนใหญ่ซึ่งเป็นที่มาจากการเพาะเลี้ยงแบบพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่สำคัญหลายประเภท ซึ่งปัจจัยส่วนใหญ่มีปริมาณที่ไม่สม่ำเสมอและมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของอุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็งของไทยซึ่งในปัจจุบันสามารถส่งออกได้เป็นอันดับ 1 ของโลก ต้องประสบปัญหาด้านราคาส่งออก ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อราคาส่งออกที่เป็นปัญหามากในปัจจุบันได้แก่

1) อาหารสัตว์ เนื่องจากประมาณร้อยละ 39.02 และ 58.43 ของต้นทุนการเลี้ยงกุ้งของไทยแบบกึ่งพัฒนาและแบบพัฒนาเป็นต้นทุนค่าอาหาร ดังนั้น การที่ราคาอาหารสัตว์สูงขึ้นจึงมีผลกระทบอย่างมากต่อต้นทุนการเลี้ยงกุ้ง และจะทำให้ราคากุ้งต้องปรับตัวสูงขึ้นทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ การสูงขึ้นในตลาดต่างประเทศนั้น จะมีผลกระทบต่อผู้บริโภครายย่อยซึ่งอาศัยตลาดภายในประเทศต้องประสบกับปัญหาการจำหน่าย ขณะเดียวกันการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางเพื่อส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปต้องถูกกดราคาให้ถูกกว่าผู้ผลิตรายใหญ่ จึงเป็นเหตุให้ผู้เลี้ยงรายย่อยไม่คุ้มค่าต่อต้นทุนและเลิกเลี้ยงไปในที่สุด ส่วนการส่งออกในตลาดต่างประเทศนั้น เมื่อต้นทุนการเลี้ยงสูงขึ้นก็ย่อมทำให้ราคาขายในตลาดโลกต้องปรับเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่ประเทศคู่แข่งในตลาด เช่น จีน อินโดนีเซีย เวียดนาม สามารถเพาะเลี้ยงกุ้งได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าและขาย

ในราคาที่สูงกว่า โอกาสแข่งขันของกุ้งสดแช่แข็งของไทยย่อมลดน้อยลง สาเหตุของการที่ราคา

ไม่ว่าการณีโดยทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารสัตว์ในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นนั้นมีสาเหตุจากหลายประการ คือ ภาวะการเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจปศุสัตว์ ทำให้ความต้องการอาหารสัตว์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน ภาวะการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ของประเทศยังขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กากถั่วเหลือง ข้าวโพด และปลาป่นคุณภาพดี ทำให้จำเป็นต้องนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์เหล่านี้จากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาที่ถูกกว่าสินค้าในประเทศ ขณะเดียวกันรัฐเองก็ต้องคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ จึงมีการตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควตาพิเศษหรือการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ทำให้ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ภายในประเทศมีราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็นในระบบการค้าเสรี

2) ค่าจ้างแรงงาน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยอยู่ในอัตราเกินร้อยละ 10 ต่อปีในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2533 และในปีต่อ ๆ มาอัตราการเจริญเติบโตยังคงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ประมาณร้อยละ 6 - 7 ต่อปี) ทำให้ต้นทุนค่าครองชีพเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับค่าจ้างแรงงาน ซึ่งการปรับในแต่ละครั้งจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 8 - 10 ต่อปี นอกจากนี้การขยายตัวทางภาคอุตสาหกรรมและบริการ ยังมีส่วนดูดซับแรงงานเข้าสู่ในภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวมากขึ้น ทำให้แรงงานในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงกุ้งซึ่งต้องใช้เวลาทำงานไม่แน่นอน ต้องขาดแคลนและมีค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งต้นทุนค่าจ้างแรงงานของการเพาะเลี้ยงกุ้งแบบกึ่งพัฒนาและแบบพัฒนา อยู่ในอัตราร้อยละ 2.32 และ 1.78 ของต้นทุนการเพาะเลี้ยงทั้งหมด ขณะเดียวกันในกระบวนการผลิตกุ้งสดแช่แข็งในโรงงานอุตสาหกรรมจำเป็นต้องใช้แรงงานค่อนข้างมาก ซึ่งต้นทุนด้านค่าจ้างแรงงานอยู่ในอัตราร้อยละ 7.83 ของต้นทุนในการผลิตกุ้งแช่แข็ง ในอดีตประเทศไทยอาศัยความได้เปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่าประเทศคู่แข่ง ทำให้สามารถผลิตกุ้งสดแช่แข็งได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง แต่เมื่ออัตราค่าจ้างแรงงานของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นนี้จะทำให้ความได้เปรียบดังกล่าวมีลดน้อยลงตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลังประเทศจีนและเวียดนาม ซึ่งมีอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่าไทยค่อนข้างมากหันมาเพาะเลี้ยงกุ้งส่งออกด้วย

3.1.2.2 ปัญหาเอกสารสิทธิที่ดิน จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ได้เห็นชอบให้จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งแบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขตอนุรักษ์และเขตเศรษฐกิจ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์ ทำให้พื้นที่การเพาะเลี้ยงกุ้งในเขตป่าชายเลนกว่า 30 พันไร่ เป็นพื้นที่ที่ห้ามทำการ และเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิในการถือครอง และจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2534 ระบุการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในเขตพื้นที่สงวน จึงทำให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินการเพาะเลี้ยง และขาดเงินทุนที่ใช้ในการพัฒนาการเพาะเลี้ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งรายย่อย จำเป็นต้องเสี่ยงในการลงทุนและหาเลี้ยงชีพแบบเฉพาะหน้าเท่านั้น หรือต้องไปกู้เงินนอกระบบซึ่งคิดดอกเบี้ยแพงเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตให้สูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2.3 ปัญหาสารตกค้าง เนื่องจากการเพาะเลี้ยงกุ้งมีความจำเป็นต้องใช้ยาปฏิชีวนะ และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยโดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่ของไทย มีการตรวจสอบสารตกค้างอย่างเข้มงวด ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเคยมีผู้นำเข้ารายใหญ่จากไทย ตรวจพบสารตกค้างจำพวกออกโซลิซินแอซิดและซีเตทตราไซคลินในกุ้ง ซึ่งกุ้งทั้งหมดจะถูกส่งกลับมาจากทั้งหมด นอกจากนี้ทั้งสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปเริ่มเข้มงวดการตรวจสอบผลิตภัณฑ์จากไทยมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องกำหนดมาตรการที่รัดกุมเพื่อตรวจสอบคุณภาพกุ้งไม่ให้มีสารตกค้างในเนื้อกุ้งที่จะส่งออก โดยได้รับการรับรองคุณภาพและรับประกันเรื่องสารตกค้าง แต่อย่างไรก็ตามการตรวจสอบสารตกค้างในเนื้อกุ้งต้องใช้เครื่องมือที่ทันสมัยและมีราคาแพง ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวจะมีใช้ในบริษัทที่ส่งออกรายใหญ่ ๆ บางบริษัทเท่านั้นที่จะสามารถช่วยเหลือการตรวจสอบรับรองคุณภาพของทางราชการได้

3.1.2.4 ปัญหาเรื่องคลองชลประทานน้ำเค็มที่จะนำน้ำทะเลไปส่งให้ผู้เลี้ยงกุ้งหลังพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะในการเลี้ยงกุ้งยังติดปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบที่ห้ามเข้าปศุสัตว์ในเขตป่าชายเลน การที่ไม่สามารถขุดคลองชลประทานน้ำเค็มผ่านป่าชายเลนเข้าไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาการเลี้ยงให้มีระบบอันถูกต้องและสมบูรณ์ได้

3.1.2.5 ตามที่รัฐบาลใช้นโยบายให้ค่าเงินบาทลอยตัว จนทำให้ค่าของเงินบาทไม่มีเสถียรภาพโดยการเปลี่ยนแปลงต้นทุนการเพาะเลี้ยงกุ้งมูลค่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ トラバิดที่ค่าของเงินไม่มีเสถียรภาพ ยังส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมสูงขึ้น

3.1.3 การแปรรูปกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

จากการที่ความต้องการกุ้งกุลาดำแช่แข็งในต่างประเทศมักนิยมผลิตภัณฑ์ประเภท Headless shell-on ซึ่งโรงงานจะทำการผลิตทั้งหมดประมาณร้อยละ 69 ของผลิตภัณฑ์ทุกประเภท เมื่อทำการศึกษาถึงต้นทุนของการแปรรูปโดยเฉพาะการแปรรูปผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำแช่เยือกแข็งเป็น Headless shell-on ในโรงงานแปรรูปในช่วงปี พ.ศ. 2537 (ต้นทุนของการแปรรูปผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำ, 2537 : 15-21) ปรากฏว่ามีต้นทุนค่าใช้จ่ายดังนี้ คือ

โรงงานขนาดเล็ก มีกำลังการผลิตไม่เกิน 500 ตัน/ปี มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ Headless shell-on 1 ก.ก. โดยเฉลี่ย 31.81 บาท/ก.ก.

โรงงานขนาดกลาง มีกำลังการผลิตระหว่าง 500 - 1,000 ตัน/ปี มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ Headless shell-on 1 ก.ก. โดยเฉลี่ย 25.91 บาท/ก.ก.

โรงงานขนาดใหญ่ มีกำลังการผลิตมากกว่า 1,000 ตัน/ปี มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ Headless shell-on 1 ก.ก. โดยเฉลี่ย 24.22 บาท/ก.ก.

โดยเฉลี่ยทุกขนาดโรงงาน เท่ากับ 27.31 บาท/ก.ก.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้นทุนทั้งหมดประกอบด้วย ค่าขนานน้ำ ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า - ประปา ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าภาชนะบรรจุภัณฑ์ ค่าดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ภาษี ค่าเช่า ค่าซ่อมแซม ค่าใช้จ่ายในสำนักงาน ฯลฯ ซึ่งต้นทุนค่าจ้างแรงงานมีสัดส่วนสูงที่สุด กล่าวคือ ในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีกำลังผลิตน้อยกว่า 500 ตัน/ปี ต้องสูญเสียทุนสำหรับค่าจ้างแรงงานร้อยละ 8.16 โรงงานอุตสาหกรรมที่มีกำลังการผลิตระหว่าง 500 - 1,000 ตัน/ปี มีค่าใช้จ่ายสำหรับค่าจ้างแรงงานร้อยละ 7.84 และโรงงานขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตตั้งแต่ 1,000 ตันขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายสำหรับค่าแรงงานร้อยละ 7.58 เฉลี่ยค่าจ้างแรงงานทั้งสามขนาดอยู่ในอัตราร้อยละ 7.83

3.1.3.1 รูปแบบของผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็ง จากการศึกษาของกรมเศรษฐกิจการเกษตร โดยทำการศึกษาในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปแช่เยือกแข็งเพื่อการส่งออก จำนวน 120 ราย ในปี พ.ศ. 2537 พบว่ารูปแบบของผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็งที่ส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศมี 2 รูปแบบ คือ

Block Frozen

Block Frozen เป็นระบบวิธีการแช่เยือกแข็งกุ้งกุลาดำให้รวมกันเป็นก้อนด้วยอุณหภูมิ -35 ถึง -40 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 6 - 8 ชั่วโมง แบ่งตามขนาดน้ำหนักสุทธิของกุ้งกุลาดำแต่ละบล็อกรตามความต้องการของผู้ซื้อซึ่งประเภทหรือชนิดกุ้งกุลาดำแต่ละผลิตภัณฑ์ มีรูปร่าง ลักษณะของตัวกุ้งกุลาดำ ดังต่อไปนี้

- 1) Whole or Head on-shell-on คือ ผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำทั้งตัวไม่เด็ดหัว ไม่แกะหรือปอกเปลือกไว้หาง
- 2) Headless Shell-on คือ ผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำเด็ดหัว ไม่แกะหรือปอกเปลือกไว้หาง
- 3) Peeled and Deveined คือ ผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำเด็ดหัว แกะหรือปอกเปลือก ไม่ไว้หาง และผ่าหลังเอาไส้ออก
- 4) Peeled Undeveined คือ ผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำเด็ดหัว แกะปอกเปลือกแต่ไม่ผ่าหลังเอาไส้ ออกและไม่ไว้หาง
- 5) Peeled and Deveined tail on คือ ผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำเด็ดหัว แกะเปลือกผ่าหลังเอาไส้ ออกและไว้หาง
- 6) Peeled Undeveined tail on คือ ผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำเด็ดหัว ปอกเปลือก ไม่ผ่าหลังเอาไส้ ออกแต่ไว้หาง
- 7) Pieces หรือ Broken คือ เนื้อกุ้งเป็นชิ้น ๆ

Individual Quick Frozen

Individual Quick Frozen เป็นประเภทของการแช่เยือกแข็งผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำในลักษณะเป็นตัว ๆ หรือเป็นชิ้น ๆ เดี่ยว ๆ ที่อุณหภูมิ -50 องศาเซลเซียส เป็นระยะเวลาประมาณ 5 - 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

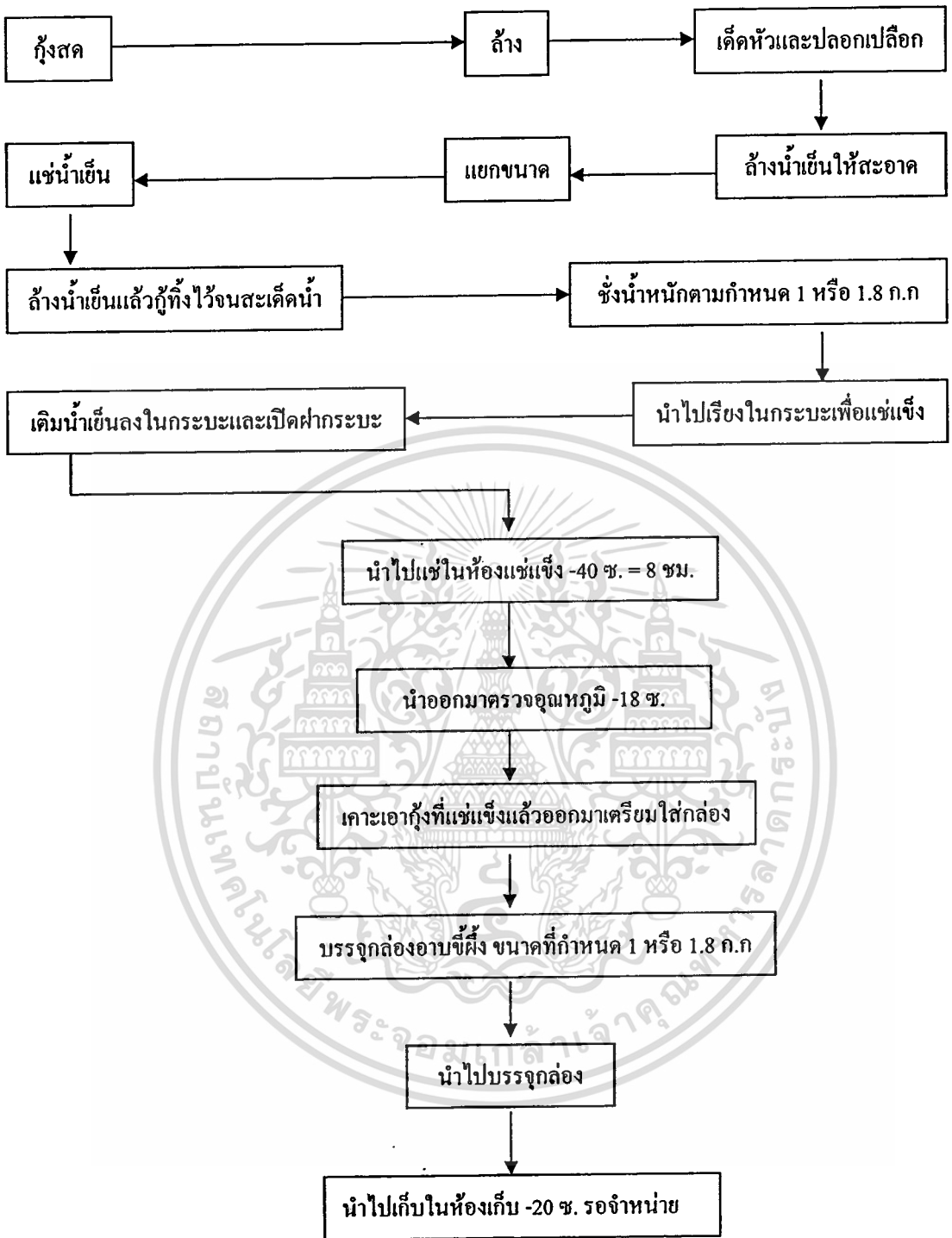
นาที่ เท่านั้น ซึ่งกรรมวิธีการแช่เยือกแข็งลักษณะนี้ทั้งหมดจะเป็นชนิดเนื้อกุ้งกุลาดำที่เด็ดหัว แคะหรือปอกเปลือกและผ่าหลังเอาไส้ออกแล้ว เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดสำเร็จรูปที่พร้อมจะให้ผู้ซื้อนำไปปรุงเป็นอาหารได้ทันที

การตั้งอุณหภูมิระยะเวลาการแช่เยือกแข็งไว้แบบอโตเมติก เมื่อแช่แข็งแล้วนำออกไปใส่ถุงพลาสติก กล่องกระดาษ ไข่สี่เหลี่ยมขนาดเท่ากับบล็อกผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำที่แข็งเป็นก้อนหลังแช่เยือกแข็งแล้วและใส่กล่องหีบใหญ่ เพื่อเตรียมส่งออกจำหน่ายต่างประเทศต่อไป แต่ละประเภทจากการศึกษา สำรวจ โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำแช่เยือกแข็ง จำนวน 120 ราย ปี พ.ศ. 2537 ทำการผลิตได้รวมกันประมาณ 200,000 ตัน พบว่า รูปแบบของผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็งที่ส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศเป็นประเภท Block Frozen ถึงร้อยละ 97.03 ซึ่งจะเน้นในรูปของผลิตภัณฑ์ประเภท Headless shell-on ร้อยละ 69 (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 แสดงปริมาณผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำแช่เยือกแข็ง

ชื่อผลิตภัณฑ์	ร้อยละ	ปริมาณ : ตัน
Block Frozen	97.03	164,951
Whole or Head on-Shell-on	4.61	9,280
Headless Shell-on	69.11	138,220
Peeled Undeined	8.32	16,640
Peeled and Deveined tail on	7.26	14,520
Peeled Undeined tail on	1.22	2,440
Individual Quick Frozen	2.97	5,940
รวม	100.00	200,000

อนึ่ง เกี่ยวกับขั้นตอนการแปรรูปแช่เยือกแข็งนั้น เมื่อได้ทำการจัดดำเนินการเป็นผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำแต่ละชนิด หรือแต่ละประเภทดังกล่าวข้างต้นแล้วก็นำมาซึ่งให้ได้น้ำหนักตามความต้องการของผู้ซื้อนำลงใส่ถาดจัดเรียงตัวกุ้งกุลาดำให้สวยงามเรียบร้อยใส่น้ำสะอาดให้ท่วมตัวกุ้ง เพียงปริมณาดสี่เหลี่ยมนั้นแล้วนำเข้าห้องแช่เยือกแข็งเก็บที่อุณหภูมิ -20 องศา เพื่อเตรียมส่งออกไป (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง

ที่มา : กองวิจัยการตลาดและราคา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 สถานการณ์การผลิตและการค้าของโลก

3.2.1 การผลิต จากข้อมูลของ World Shrimp Farming ประมาณการว่าในปี พ.ศ. 2547 ผลผลิตกุ้งทั่วโลกจะมีประมาณ 1,600,000 ตัน เทียบกับปี พ.ศ. 2546 ที่มีผลผลิต 1,516,250 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.52 อย่างไรก็ตามประเทศผู้นำในด้านการผลิตหลายประเทศมีปริมาณการผลิตลดลง เช่น จีน และไทย เนื่องจากประสบปัญหาอัตราภาณินำเข้าสูงขึ้นในตลาดสหรัฐอเมริกาจากกรณีการผูกฟองร้องการทุ่มตลาด อย่างไรก็ตามประเทศเวียดนามซึ่ง โคนอัตราภาณินำเข้าเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่คาดว่าปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการพัฒนาการเลี้ยงเป็นแบบพัฒนามากขึ้น ส่วนประเทศอินโดนีเซียซึ่งไม่ได้รับผลกระทบจากอัตราภาณินำเข้าดังกล่าว มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้น เมื่อรวมกันแล้วผลผลิตของโลกจะเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 ผลผลิตกุ้งของโลกจากการเพาะเลี้ยงปี พ.ศ. 2546 - 2550

หน่วย : เมตริกตัน

ประเทศ	2546	2547	2548	2549	2550
ไทย	350,000	360,000	416,000	460,000	500,000
จีน	400,000	350,000	380,000	371,000	402,000
อินโดนีเซีย	168,000	180,000	230,000	260,000	290,000
เอกวาดอร์	70,000	80,000	120,000	140,000	150,000
อินเดีย	100,250	100,000	100,000	103,000	112,000
เวียดนาม	110,000	160,000	115,000	133,000	155,000
อื่น ๆ	308,000	430,000	340,800	368,000	380,000
รวม	1,526,250	1,600,000	1,701,000	1,835,000	1,989,000

ที่มา : กรมประมงอ้างอิงจากข้อมูลเอกสารการเสวนา เรื่อง “แนวโน้มการผลิตและการส่งออกสินค้าประมงของไทยที่ได้จากการเพาะเลี้ยง ปี 2550” , World Shrimp Farming,

แหล่งผลิตกุ้งที่สำคัญของโลกที่จดได้ว่ามีศักยภาพในการผลิตและส่งออก สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ

3.2.1.1 แหล่งผลิตในทวีปเอเชีย นับเป็นทวีปที่เป็นแหล่งทรัพยากรกุ้งที่สมบูรณ์ที่สุด โดยมีแหล่งในการจับกุ้งอยู่หลายแหล่งด้วยกัน เช่น ทางมหาสมุทรอินเดียฝั่งตะวันตกของไทย ทะเลตามแถบประเทศอินโดนีเซียและมหาสมุทรอินเดียทางฝั่งตะวันออกของประเทศอินเดีย ประเทศ

เอกในเขตทวีปเอเชียที่เป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งที่สำคัญ คือ เวียดนาม จีน และอินเดีย

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1.2 แหล่งผลิตในละตินอเมริกา แหล่งผลิตทรัพยากรกุ้งที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณอ่าวเม็กซิโก บริเวณริมฝั่งทะเลตะวันตกของสหรัฐอเมริกา คือ ด้านมหาสมุทรแปซิฟิกและทางมหาสมุทรแอตแลนติก ประเทศในเขตละตินอเมริกาที่เป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งที่สำคัญ คือ เอกวาดอร์และเม็กซิโก

3.2.2 ส่วนแบ่งตลาดโลก โครงสร้างของตลาดผลิตภัณฑ์กุ้งมีการกระจุกตัวอยู่ใน 3 ตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป ทั้ง 3 ตลาดมีมูลค่าการนำเข้ามากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของโลก กุ้งถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประมงที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูงในแต่ละปีการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งมีมูลค่ามากกว่า 10 พันล้านเหรียญสหรัฐ (World Trade Atlas, 2006) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ประมง (Lem A, 2006) ประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ไทย จีน อินโดนีเซีย อินเดีย เวียดนาม และเอกวาดอร์

ในปี พ.ศ. 2549 ผลิตภัณฑ์กุ้งมีมูลค่าการค้าโลกมากกว่า 13 พันล้านเหรียญสหรัฐ ประเทศในกลุ่มเอเชียมีมูลค่าการส่งออกรวมกันมากกว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าการส่งออกรวมของโลก ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 22 และมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 30 ประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดรองลงมาได้แก่ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ประเทศที่มีอันดับในการส่งออกดีขึ้น ได้แก่ อินโดนีเซีย เอกวาดอร์และเบลเยียม (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 ประเทศที่มีส่วนแบ่งการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งมากที่สุดในโลก 10 อันดับแรก

ประเทศ	อันดับ	
	ปี พ.ศ. 2549	ปี พ.ศ. 2548
ไทย	1	1
จีน	2	2
อินโดนีเซีย	3	4
อินเดีย	4	3
เวียดนาม	5	5
เอกวาดอร์	6	7
เดนมาร์ก	7	6
เนเธอร์แลนด์	8	8
แคนาดา	9	9
เบลเยียม	10	11

ที่มา : จำนวนโดยใช้ข้อมูลจาก World Trade Atlas

3.3 ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย

3.3.1 ส่วนแบ่งการตลาดและภาวะการค้ากึ่งไทยกับสหรัฐอเมริกา

ข้อมูลเบื้องต้น

ประเทศสหรัฐอเมริกามีเมืองหลวงคือ กรุงวอชิงตันดี.ซี มีพื้นที่ทั้งหมด 9,631,418 ตารางกิโลเมตร ประกอบไปด้วยมลรัฐ 50 มลรัฐ ตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือมีพรมแดนต่อกับประเทศแคนาดา และเม็กซิโก ส่วนพรมแดนทางทะเลนั้นติดต่อกับประเทศแคนาดา รัสเซียและบาฮามาส โดยมีมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลเบริง มหาสมุทรอาร์กติก มหาสมุทรแอตแลนติก อ่าวเม็กซิโก และทะเลแคริบเบียนเป็นผิวน้ำล้อมรอบ ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ มีระบบการปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐ แบบประชาธิปไตย โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและเป็นหัวหน้ารัฐบาล ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 294,444,125 คน ในปี พ.ศ. 2549 ประเทศสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของโลกและเป็นมหาอำนาจของโลกในยุคปัจจุบันทั้งในด้านการทหารและเศรษฐกิจซึ่งรวมไปถึงในด้านกีฬา การศึกษา งานวิจัยและภาพยนตร์ เป็นตลาดนำเข้าที่เก่าแก่และมีความสำคัญมากที่สุดในโลกเนื่องจากสหรัฐอเมริกาประเทศเดียวมีการนำเข้ากึ่งประมาณหนึ่งในสามของมูลค่าการนำเข้ากึ่งของโลก ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกึ่งในตลาดสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ปัจจัยด้านราคา ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

สถานการณ์กึ่งของไทยในสหรัฐอเมริกา

ไทยเป็นประเทศส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง (H.S.030613) สำคัญอันดับ 1 ของโลก ในปี พ.ศ. 2549 มูลค่าการส่งออกประมาณร้อยละ 14.78 ของการส่งออกในตลาดโลกหรือมูลค่าการส่งออก 1,059.550 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี พ.ศ. 2550 (ม.ค. - มิ.ย.) ไทยส่งออกกึ่งไปตลาดโลกมีมูลค่า 615,546 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และส่งไปสหรัฐร้อยละ 49.71 (เป็นอันดับ 1) มีมูลค่า 305.970 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 2.27 รองลงไปเป็นการส่งออกไปญี่ปุ่น แคนาดา เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ฮองกง สหราชอาณาจักร รัสเซีย เยอรมนีและจีน เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2550 (ม.ค. - มิ.ย.) สหรัฐนำเข้ากึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งจากตลาดโลกมูลค่า 1,179.180 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 1.66 โดยนำเข้าจากไทยเป็นอันดับ 1 มูลค่า 293.870 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สัดส่วนร้อยละ 24.92 เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.47 และนำเข้าจากอินโดนีเซีย เอกวาดอร์ เวียดนาม และเม็กซิโก ในสัดส่วนร้อยละ 14.09, 13.55 และ 8.98 ตามลำดับ กระทรวงพาณิชย์สหรัฐประกาศยกเลิกการจัดเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (AD) เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2550 สำหรับกึ่งนำเข้าจากเอกวาดอร์ซึ่งเป็นอันดับ 2 รองจากไทยที่ส่งกึ่งไปยังสหรัฐอเมริกา ทำให้มีโอกาสเป็นไปได้มากขึ้นที่สหรัฐจะยอมยกเลิกภาษีกึ่งนำเข้าจากไทยด้วย การที่สหรัฐยกเลิกการใช้มาตรการทุ่มตลาด

ตลาดกับเอกวาดอร์จะไม่เป็นผลดีกับไทย เพราะจะทำให้การแข่งขันรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะเอกวาดอร์มีเส้นทางการขนส่งที่ใกล้กว่าและหากได้ภาษีลดต่ำลงจะได้เปรียบไทยมาก ขณะที่ไทยยังไม่มีแนวโน้มว่ารัฐจะยกเลิกมาตรการทุ่มตลาด โดยคาดว่าจะใช้เวลาอย่างน้อย 1 - 2 ปี ทั้งนี้เพราะไทยใช้วิธีการฟ้องร่วมกันระหว่างการเรียกเก็บภาษีที่ไม่เป็นธรรมกับการวางเงินค้ำประกันการนำเข้าล่วงหน้าหรือซีบอนด์ ต่างจากเอกวาดอร์ที่ฟ้องแยก ซึ่งรัฐเคยแนะนำไทยให้แยกฟ้องแต่ทางกระทรวงพาณิชย์ไม่เห็นด้วย เพราะต้องการจะชนะในเรื่องซีบอนด์ ซึ่งสหรัฐอเมริกาเห็นว่าเรื่องซีบอนด์เป็นสิ่งที่ทำได้ ดังนั้นการฟ้องร้องของไทยคาดว่าจะใช้เวลานาน แม้ว่าเอกวาดอร์จะได้เปรียบการส่งออกคู่แข่ง แต่โรงงานการแปรรูปกุ้งยังล้ำหลังกว่าไทยมาก ดังนั้น ไทยจึงมีโอกาสในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งทั้งในรูปแบบของค้ำปลีกขายตรง โดยบรรจุเป็นแพ็คจำหน่ายตามภัตตาคาร โรงแรม ร้านอาหาร ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของไทย

โครงสร้างการนำเข้าของประเทศสหรัฐอเมริกา

โครงสร้างการนำเข้าของประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมาซึ่งพบว่าปี พ.ศ. 2548 ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าสินค้าจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก คิดเป็นมูลค่า 1,673,454.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่าเป็น 1,853,938.47 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งคิดเป็นมูลค่า 4,140 ล้านดอลลาร์สหรัฐขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2548 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดในสหรัฐอเมริกาประมาณหนึ่งในสาม ประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดมากเป็นอันดับรองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม จีนและเอกวาดอร์ โดยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 10.4, 10.3, 8.0 และ 7.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 ส่วนแบ่งตลาดและอันดับการส่งออกของประเทศผู้ผลิตกุ้งสำคัญในตลาดสหรัฐอเมริกา

ประเทศ	รวม		กุ้งแช่แข็ง		กุ้งต้มสุก		กุ้งแปรรูป	
	ส่วนแบ่งตลาด	อันดับ	HS : 030613		HS : 030623		HS : 160520	
			ส่วนแบ่งตลาด	อันดับ	ส่วนแบ่งตลาด	อันดับ	ส่วนแบ่งตลาด	อันดับ
ไทย	31	1	24	1	8	4	50	1
อินโดนีเซีย	10	2	12	2	0.2	22	7	4
เวียดนาม	10	3	11	3	1	9	9	3
จีน	8	4	2	10	29	2	25	2
เอกวาดอร์	8	5	10	5	3	7	1	8
อินเดีย	6	7	8	6	33	1	2	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ที่มา : จาก World Trade Atlas
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศผู้ส่งออกสำคัญที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นได้แก่ ไทย จีนและเอกวาดอร์ กรณีของประเทศไทยการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเกิดขึ้น เนื่องจากประเทศไทยผลิตสินค้าได้หลากหลายมีคุณภาพได้ตรงตามความต้องการของตลาด มีการส่งมอบที่ตรงเวลา ประกอบกับผู้ส่งออกของไทยถูกเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราน้อยที่ต่ำกว่าประเทศคู่แข่งรายอื่น โดยเปรียบเทียบ (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 อัตรานำเข้าที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกเก็บจากประเทศผู้นำเข้า (Anti-Dumping Rate)

ประเทศ	อัตรานำเข้า (ร้อยละ)
ไทย	5.29-6.82
จีน	0.0-225.62
เวียดนาม	0.01-4.57
อินเดีย	10.54-82.30
บราซิล	23.11-349
เอกวาดอร์	0

ในกรณีของจีนเพิ่มการส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปมากขึ้นพร้อมกับลดการส่งออกผลิตภัณฑ์กึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง จีนเน้นการแข่งขันด้วยราคาคงอยู่ไปกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกไปสู่ผลิตภัณฑ์แปรรูปง่ายซึ่งเรียกว่า “dusted” มากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด ดังจะสังเกตได้จากในปี พ.ศ. 2549 จีนส่งออกสินค้าแปรรูปเพิ่มขึ้นเป็น 12 ล้านตัน จากที่เคยส่งออกเพียง 32,000 ตัน ในปี พ.ศ. 2545 นอกจากนั้นศาลฎีกาสหรัฐ (CBC) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าจีนอาจส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์กึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งผ่านประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดจากสหรัฐอเมริกา เนื่องจากผู้ส่งออกจีนถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดสูงถึง 225% ข้อสันนิษฐานดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อศาลฎีกาสหรัฐตรวจพบว่ามีปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์การส่งออกผลิตภัณฑ์กึ่งของมาเลเซียที่เข้าสู่สหรัฐอเมริกาเพิ่มจาก 1.4 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2545 เป็น 57 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2549 ขณะเดียวกันจีนก็เพิ่มการส่งออกกึ่งไปยังมาเลเซียเพิ่มขึ้นจาก 0.9 ล้านตันในปี พ.ศ. 2545 เป็น 11 ล้านตันด้วยเช่นกัน (Springs T,2007)

การขยายตัวของส่งออกของประเทศเอกวาดอร์เป็นผลจากอุตสาหกรรมกึ่งของเอกวาดอร์ได้เริ่มฟื้นตัวหลังจากได้รับความเสียหายอย่างมากจากการระบาดของโรคกึ่ง เอกวาดอร์ถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดในปี พ.ศ. 2549 เฉลี่ยเพียงร้อยละ 2 ทำให้ราคาที่สูงขึ้นนำเข้าจากประเทศเอกวาดอร์ในปี พ.ศ. 2549 ลดต่ำกว่าในปี พ.ศ. 2548 เป็นแรงจูงใจให้มีการนำเข้ากึ่งจากเอกวาดอร์เพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในทางกลับกันประเทศเวียดนามและอินเดียมีมูลค่าการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาตกลงค่อนข้างมาก การส่งออกที่ลดลงของทั้งสองประเทศมีเหตุผลสำคัญมาจากการถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดในอัตราที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกันการส่งออก ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับผู้ส่งออกของประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะประเทศอินเดียมีแนวโน้มของการปรับเป้าหมายจากตลาดสหรัฐอเมริกาไปสู่ตลาดอื่นมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ส่งออกที่ส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งไปจำหน่ายยังสหรัฐอเมริกาตกลงจาก 179 รายในปี พ.ศ. 2544 - 2545 เหลือเพียง 80 รายในปี พ.ศ. 2549 - 2550 และผู้ส่งออกประมาณ 100 รายเพิ่มการส่งออกในตลาดญี่ปุ่น สหภาพยุโรปและจีนมากขึ้น (George J, 07 June, 2007)

ในช่วง 4 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2550 สหรัฐอเมริกานำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งจำนวน 162,007 ตัน ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2549 เพียงเล็กน้อย ขณะที่มูลค่าการนำเข้าลดลงจากในช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 0.5 ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด ขณะที่จีนเป็นประเทศที่มีการขยายตัวในการส่งออกมากที่สุด โดยเฉพาะกุ้งกุลาดำ (FAO Globefish, 2007) (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งของสหรัฐอเมริการะหว่างเดือน มกราคม - เมษายน 2550

ประเทศ	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ไทย	51,000	31	+13
เอกวาดอร์	22,609	14	+5
จีน	21,141	11	+21
อินโดนีเซีย	16,509	10	-24
เวียดนาม	7,871	5	-26
อินเดีย	5,683	4	-36
รวม	162,007	100	+0.3

ที่มา : www.st.nmfs.gov

ในปี พ.ศ. 2550 มีสัญญาณบ่งชี้ว่าผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งหลายรายเริ่มเปลี่ยนไปให้ความสำคัญกับตลาดอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด โดยเฉพาะอินเดียและเวียดนาม ขณะที่จีนประสบความยากลำบากในการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากศุลกากรของสหรัฐตรวจพบการปนเปื้อนของเชื้อซาโมเนลลาและไนโตรฟูแลนสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด เป็นเหตุให้ระงับการนำเข้าจากผู้ส่งออกของจีน (Diedtra H, 9 May, 2007) ขณะที่ผู้ส่งออกไทยประสบปัญหาด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่าเพิ่มขึ้น แต่ประเทศเอกวาดอร์

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะได้รับผลดีจากการไม่ต้องเสียภาษีนำเข้าให้กับสหรัฐอเมริกา เนื่องจากพิสูจน์ตนเองได้ว่าไม่ได้ทุ่มตลาดตามที่ถูกล่ามทา (Shrimp Market report-March 2007-US) (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 ร้อยละมูลค่าการนำเข้ากลุ่มปลาและอาหารทะเลของประเทศสหรัฐอเมริกาจากทั่วโลก เทียบกับมูลค่าการนำเข้ากุ้งจากทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2549

(หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ)

มูลค่านำเข้า	2545	2546	2547	2548	2549
ปลาและอาหารทะเล	4,136.99	4,623.21	4,498.32	4,474.92	4729.72
กุ้ง	2,634.38	2,979.01	2,849.19	2,803.57	3,000.55
ร้อยละของกุ้ง	63.68	64.44	63.34	62.65	63.44

ที่มา : World Trade Atlas, 2549

3.3.2 ส่วนแบ่งการตลาดและภาวะการค้ากุ้งไทยกับญี่ปุ่น

ข้อมูลเบื้องต้น

ประเทศญี่ปุ่นมีเมืองหลวงคือกรุงโตเกียว มีพื้นที่ทั้งหมด 377,835 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นน้ำ 3,091 ตารางกิโลเมตรและพื้นดิน 374,744 ตารางกิโลเมตร ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาราชการ เป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2489 มีจักรพรรดิเป็นประมุขของประเทศและมีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่บริหารประเทศ โดยมีการกำหนดสถาบันหลักในการปกครองประเทศ คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 127,533,002 คน ญี่ปุ่นเป็นตลาดที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามรองจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นพึ่งพิงการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งมากกว่าร้อยละ 90 ของความต้องการบริโภคภายในประเทศ (Ling BH, 2006)

ในระยะ 15 ปีที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างของผลิตภัณฑ์นำเข้าค่อนข้างชัดเจน โดยเปลี่ยนจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปสู่การนำเข้าผลิตภัณฑ์แปรรูปมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปสู่การเลือกซื้อสินค้าพร้อมปรุงเพิ่มขึ้น เวียดนามมีส่วนแบ่งในตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นในช่วงต้นทศวรรษที่ 2000 และกลายเป็นผู้ที่มีส่วนแบ่งในตลาดญี่ปุ่นมากที่สุด เนื่องจากมีนักลงทุนในญี่ปุ่นเข้าไปลงทุนทำฟาร์มเพาะเลี้ยงในเวียดนามเพื่อส่งสินค้ากลับเข้าประเทศ ขณะที่ไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงอย่างต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างการนำเข้าของประเทศญี่ปุ่น

โครงสร้างการนำเข้าของประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา พบว่าในปี พ.ศ. 2548 ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าสินค้าจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด เมื่อพิจารณาเป็นรายผลิตภัณฑ์การนำเข้าผลิตภัณฑ์กึ่งสดแ่งเย็นแ่งแข็งมีปริมาณลดลงต่ำสุดในรอบ 20 ปี สาเหตุสำคัญที่ตลาดญี่ปุ่นมีอัตราการขยายตัวของ การนำเข้าในอัตราต่ำ เป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นที่ยังอยู่ในภาวะชะลอตัว รวมทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคยุคใหม่ในตลาดญี่ปุ่นที่เปลี่ยนไปนิยมซื้อสินค้าในรูปแบบของพร้อมปรุงหรือพร้อมบริโภคมากขึ้น

เวียดนามยังคงเป็นประโยชน์ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์กึ่งมากเป็นอันดับหนึ่งด้วยมูลค่า 573 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 23 ของมูลค่าการนำเข้าในช่วงครึ่งปีหลังเวียดนามส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นลดลง เนื่องจากญี่ปุ่นตรวจพบสารปฏิชีวนะในปริมาณที่สูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด ทำให้ผู้ส่งออกเวียดนามถูกตรวจเข้ม (ตรวจทุกรอบการสั่งซื้อ) และผู้ส่งออกต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการตรวจสอบ ณ ประเทศญี่ปุ่นประมาณ 1,000 เหรียญสหรัฐต่อการส่งตรวจหนึ่งครั้ง ซึ่งถือเป็นภาระต้นทุนที่สูงสำหรับผู้ส่งออกขณะนี้ผู้ส่งออกเวียดนามกำลังเร่งแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีข้อเสนอให้รัฐบาลสั่งห้ามการใช้สารปฏิชีวนะในการเลี้ยง (VNECONOMY update 30 May, 2007)

ประเทศที่ส่งออกผลิตภัณฑ์กึ่งในอันดับรองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย จีนและอินเดีย อินเดียส่งออกไปยังตลาดญี่ปุ่นมากขึ้นด้วยเหตุผลเพื่อลดผลกระทบของการถูกเรียกเก็บภาษีนำเข้าเพื่อตอบโต้การทุ่มตลาดของสหรัฐอเมริกา ขณะที่การขยายตัวของไทยมาจากการมีผลิตภัณฑ์แปรรูปที่หลากหลายทำให้ไทยเป็นผู้ครองตลาดในส่วนของกึ่งแปรรูปด้วยส่วนแบ่งตลาดมากกว่าร้อยละ 40 ของมูลค่าการนำเข้า ขณะที่ผลิตภัณฑ์ประเภทกึ่งต้มสุกในตลาดญี่ปุ่นตกเป็นของจีน ซึ่งถือครองส่วนแบ่งตลาดประมาณครึ่งหนึ่งของมูลค่าการนำเข้า (ตารางที่ 3.9)

ในช่วง 4 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2550 การส่งออกของไทยมีการขยายตัวมากที่สุดทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่า โดยปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้าร้อยละ 23 ขณะที่มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ 12 (ตารางที่ 3.10) และคาดว่า การส่งออกของไทยไปยังตลาดญี่ปุ่นยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องอันเป็นผลจากความร่วมมือ JETPA ส่งผลให้อัตราภาษีนำเข้ากึ่งไทยลดลงเหลือ 0 ในวันที่ 1 ตุลาคม 2550 (วารสารสดวันนี้, มิถุนายน 2550) ขณะที่เวียดนามมีปริมาณการส่งออกลดลงมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการตรวจพบสารปฏิชีวนะในผลิตภัณฑ์กึ่งแ่งเย็นแ่งแข็งของเวียดนาม ซึ่งผู้ส่งออกจากเวียดนามยังไม่สามารถเรียกความเชื่อมั่นจากผู้นำเข้าได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.9 ส่วนแบ่งตลาดและอันดับการส่งออกของประเทศผู้ผลิตกุ้งสำคัญในตลาดญี่ปุ่น

ประเทศ	รวม		กุ้งแช่แข็ง		กุ้งต้มสุก		กุ้งแปรรูป	
			HS : 030613		HS : 030623		HS : 160520	
	ส่วนแบ่ง ตลาด	อันดับ	ส่วนแบ่ง ตลาด	อันดับ	ส่วนแบ่ง ตลาด	อันดับ	ส่วนแบ่ง ตลาด	อันดับ
ไทย	16	3	8	5	0.3	10	44	1
อินโดนีเซีย	18	2	20	2	0.7	6	12	4
เวียดนาม	23	1	23	1	10	3	23	2
จีน	4	4	8	4	52	1	19	3
เอกวาดอร์	0.2	23	0.3	22	0	-	0.1	18
อินเดีย	9	5	12	3	0	-	1	5

ที่มา : จาก World Trade Atlas ,2007

ตารางที่ 3.10 ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งของญี่ปุ่นระหว่างเดือน มกราคม - เมษายน 2550

ประเทศ	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	ส่วนแบ่งตลาด(ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)
อินโดนีเซีย	11,856	22	-15
เวียดนาม	7,772	14	-31
ไทย	6,417	12	+23
อินเดีย	6,358	12	-20
จีน	5,822	11	+4
รวม	54,370	100	-12

ที่มา : <http://swr.ucsd.edu>

ในส่วนของมูลค่าการนำเข้ากุ้งของประเทศญี่ปุ่นจะลดลงและเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2549 จะพบว่าในปี พ.ศ. 2545 ประเทศญี่ปุ่นนำเข้ากุ้งมีมูลค่า 2,171.25 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นร้อยละ 19.71 ของมูลค่าการนำเข้าปลาและสัตว์ทะเลจากทั่วโลก และปี พ.ศ. 2549 ประเทศญี่ปุ่นนำเข้ากุ้งมีมูลค่า 1,943.01 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นร้อยละ 16.97 ของมูลค่าการนำเข้าปลาและสัตว์ทะเลจากทั่วโลก (ตารางที่ 3.11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.11 ร้อยละมูลค่าการนำเข้ากุ้งของประเทศญี่ปุ่นจากทั่วโลก เทียบกับมูลค่าการนำเข้าปลา และสัตว์ทะเลจากทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - 2549

(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ)

มูลค่านำเข้า	2545	2546	2547	2548	2549
ปลาและสัตว์ทะเล	11,013.19	10,596.97	11,541.08	11,551.93	10,791.35
กุ้ง	2,171.25	1,956.62	2,010.35	1,933.34	1,943.01
ร้อยละของกุ้ง	19.71	18.46	17.42	16.74	16.97

ที่มา : World Trade Atlas, 2549

การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังญี่ปุ่นนั้นค่อนข้างมีความผันผวน ในแต่ละปีมูลค่าการส่งออกมีการขยายตัวที่ไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือในปี พ.ศ. 2539 มูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งเท่ากับ 12,514 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.83 ของมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งทั้งหมดของไทย ในปี พ.ศ. 2540 มูลค่าการส่งออกลดลงเท่ากับ 12,227.1 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 26.02 และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2541 โดยมีมูลค่าเท่ากับ 12,723.7 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.81 ในปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าการส่งออกลดลง 10,983.9 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 20.72 ในปี พ.ศ. 2543 มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 12,673.5 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.67 และในปี พ.ศ. 2544 มีมูลค่าการส่งออกลดลงคิดเป็น 11,673.3 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.32 ทั้งนี้เนื่องมาจากญี่ปุ่นมีการใช้มาตรการด้านสุขอนามัยควบคุมการนำเข้าอย่างเข้มงวด ประกอบกับไทยมีความเสียเปรียบในการแข่งขันทางด้านราคา โดยประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยในตลาดญี่ปุ่น ได้แก่ อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม ซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตลาดกุ้งสดแช่แข็งของไทยในตลาดญี่ปุ่นมีอนาคตตกต่ำลง อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตของไทยก็ได้มีการพัฒนาการส่งออกในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เช่น ซูชิ เอบิ (กุ้งต้มแบบญี่ปุ่น) และบิงโกะ (กุ้งชุบแป้งทอด) เพื่อเป็นการขยายตลาดในญี่ปุ่น ให้เพิ่มขึ้นการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังญี่ปุ่นจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัย โดยหน่วยงานของรัฐบาลไทยและจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยสุขอนามัยของอาหาร ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการของญี่ปุ่น ซึ่งครอบคลุมถึงการจำหน่ายอาหารที่ไม่ถูกสุขอนามัย รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานสินค้าอาหารและการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอาหาร เช่น การขออนุญาตนำเข้า นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังได้กำหนดหลักเกณฑ์การแสดงฉลากสำหรับสินค้าอาหารนำเข้าเหมือนกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ อาทิ กฎหมายว่าด้วยสุขอนามัยอาหารและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การผลิตและการตลาดของประเทศคู่แข่ง

ถึงแม้ว่าตลาดต่างประเทศมีความต้องการกุ้งแช่แข็งอีกจำนวนมากจนถึงปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่า ตลาดต่างประเทศกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งยังเปิดกว้างและมีทางที่จะทำการส่งออกได้อีกมาก แต่เนื่องจากตลาดกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเป็นตลาดค่อนข้างเสรี ประเทศผู้ซื้อสามารถเลือกตกลงทำสัญญาซื้อกับประเทศผู้ขายที่มีสินค้าคุณภาพดีหรือเลือกซื้อกับประเทศที่มีสินค้าคุณภาพด้วยในราคาที่ถูกลงกว่า ทำให้ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งเป็นอย่างมาก ประเทศต่าง ๆ มีการเร่งพัฒนาการเพาะเลี้ยงเพื่อให้ต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับต่ำ สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ สำหรับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ๆ ของไทย ได้แก่ อินโดนีเซีย จีน อินเดีย เอกวาดอร์ เวียดนาม เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์การผลิตและการส่งออกกุ้งไทย ในปี พ.ศ. 2548 มีผลผลิตกุ้งที่ได้จากการเพาะเลี้ยง 401,350 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มี 360,000 ตัน การผลิตกุ้งไทยตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าผลผลิตกุ้งภายในประเทศส่วนใหญ่มาจากการเพาะเลี้ยงมากกว่าการจับจากธรรมชาติ ในปี พ.ศ. 2549 ผลผลิตกุ้งของไทยที่ได้จากการเพาะเลี้ยงจัดว่าอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะกุ้งขาว ปริมาณผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นเกือบร้อยละ 30 คาดว่าปริมาณผลผลิตรวมจะได้ 520,000 ตัน โดยเป็นกุ้งขาว แวนนาไม 509,600 ตัน คิดเป็นร้อยละ 98 กุ้งกุลาดำ 10,400 ตัน คิดเป็นร้อยละ 2 (กุ้งก้ามกราม 10,000 ตัน) ตามลำดับ

3.4.1 ประเทศคู่แข่ง

3.4.1.1 จีน เป็นประเทศผู้นำในการผลิตกุ้งทะเลมาตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 - 2547 เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในการผลิตกุ้งขาว โดยเฉพาะในตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นคู่แข่งอันดับ 1 ของไทยและยังเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวในตลาดส่งออกสำคัญของไทยทั้งตลาดญี่ปุ่นและตลาดสหภาพยุโรปด้วย แนวโน้มการส่งออกของจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ภายหลังจากเปิดเสรีการค้าซึ่งเป็นโอกาสของจีนในการขยายตลาดที่สำคัญ นอกจากนี้ จีนยังได้เปรียบประเทศคู่แข่งในหลายด้าน เช่น ต้นทุนการผลิต ปริมาณผลผลิต การพัฒนาสายพันธุ์กุ้งอยู่ตลอดเวลาทำให้จีนสามารถขยายตลาดกุ้งได้โดยไม่ยาก ประเทศจีนนอกจากจะเป็นประเทศผู้นำในการผลิตกุ้งของโลกแล้ว จีนยังเป็นประเทศผู้ส่งออกกุ้งอันดับที่ 2 ของโลกรองจากประเทศไทยด้วย

3.4.1.2 เวียดนาม เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพในการผลิตกุ้งกุลาดำ ซึ่งเวียดนามเป็นประเทศที่มีการเลี้ยงมาก เป็นอันดับที่ 2 รองจากไทย อุตสาหกรรมสัตว์น้ำแช่แข็งในเวียดนามค่อนข้างจะพัฒนาได้รวดเร็ว เนื่องจากประเทศผู้ซื้อได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตให้ด้านการส่งออกกุ้ง ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องคิดเป็นปริมาณร้อยละ 14.38 คิดเป็นมูลค่าร้อยละ 19.10 กล่าวคือ ในปี 2541 มูลค่าการส่งออกกุ้งอยู่ที่ประมาณ 453,311 พันดอลลาร์สหรัฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้มาใช้ประโยชน์ในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมามีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 1,272,332 พันดอลลาร์สหรัฐฯ โดยตลาดส่งออกหลัก คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป จีนและฮ่องกง

3.4.1.3 อินโดนีเซีย การผลิตกุ้งของอินโดนีเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีอัตราการขยายตัวของพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งที่เพิ่มจำนวนขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.4 ต่อปี ส่งผลให้อินโดนีเซียกลายเป็นประเทศผู้ผลิตกุ้งสำคัญอันดับ 4 ของโลก รองจาก จีน ไทย และเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของ ผลผลิตกุ้งรวมทั้งหมดของโลก ผลผลิตกุ้งส่วนใหญ่ในประเทศเป็นกุ้งกุลาดำ คิดเป็นร้อยละ 60 ของปริมาณการผลิตกุ้งทั้งหมด โดยมีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี ทั้งนี้กุ้งกุลาดำเป็นที่นิยมเพาะเลี้ยงมากกว่ากุ้งชนิดอื่น ๆ

3.5 ลักษณะของตลาดและการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเป็นสินค้าสัตว์น้ำส่งออกประเภทหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุนและเร่งรัดการส่งออกจากรัฐบาล โดยปัจจุบันสามารถนำเงินตราเข้าสู่ประเทศได้เป็นอันดับหนึ่งในบรรดาสินค้าประมงส่งออกของประเทศ ดังนั้นจำเป็นต้องทราบถึงลักษณะของตลาดกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย เป็นตลาดที่สามารถแบ่งแยกออกได้อย่างชัดเจนเป็นสองตลาด คือ ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ การที่กุ้งสดจะเป็นสินค้าที่ใช้สนองความต้องการบริโภคของตลาดภายในประเทศนั้น เนื่องจากไทยเป็นประเทศที่มีการประกอบอาชีพประมงเป็นจำนวนมากในแต่ละปีสามารถจับกุ้งจากแหล่งเพาะเลี้ยงได้ในปริมาณมาก ดังนั้นอุปทานของกุ้งสดจึงมีมากเพียงพอที่จะสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศ และยังสามารถที่จะนำมาแปรรูปเป็นกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง การทำเค็มตากแห้ง หรือรมควัน หรือการบรรจุกระป๋องเพื่อการส่งออกต่อไป

3.5.1 วิธีการตลาดกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง

กุ้งทะเลที่ชาวประมงจับได้ส่วนใหญ่จะถูกนำขึ้นยังแหล่งทำขึ้นปลาหรือแพปลาในจังหวัดต่าง ๆ โดยจะมีพ่อค้าเข้ามาประมูลราคา เมื่อประมูลได้แล้วจะนำไปจำหน่ายต่อให้กับพ่อค้าปลีกส่วนหนึ่ง เพื่อจำหน่ายให้ผู้บริโภคและอีกส่วนหนึ่งจะจำหน่ายให้กับโรงงานแปรรูป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเพื่อการส่งออก ซึ่งในบางครั้งโรงงานแปรรูปอาจจะประมูลซื้อจากตลาดกลางโดยตรงด้วย ส่วนชาวประมงรายย่อยที่มีปริมาณจำหน่ายไม่มาก มักจะนำกุ้งทะเลที่จับได้ไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นด้วยตนเอง

ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำจะกระจัดกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ จึงทำให้ไม่มีศูนย์กลางสำหรับการค้าโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้กับลูกค้าประจำหรือนายทุน เพราะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านเงินทุนและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ พ่อค้าขายส่งจะนำพาหนะไปรับซื้อถึงนาุ้งแล้วไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าปลีกในท้องถิ่น โรงงานแปรรูป สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งรายใหญ่บางรายจะนำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้จัดทำเห็นว่าไม่เหมาะสมจะขอสงวนสิทธิ์ในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กุ้งไปประมูลจำหน่ายที่สะพานปลาสมุทรสาคร สะพานปลากรุงเทพฯ หรือตลาดกลางมหาชัย รวมทั้งตลาดกลางกุ้งปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะได้ราคาดีกว่าแต่โดยทั่วไปแล้วจะพบว่าเกษตรกรมักนิยมจำหน่ายกุ้งโดยผ่านตัวแทนหรือพ่อค้าคนกลางมากกว่าที่จะจำหน่ายด้วยตัวเอง

3.5.2 ตลาดต่างประเทศกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย

กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นสำหรับการส่งออกเป็นหลัก โดยตลาดส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งที่สำคัญของประเทศไทยมีอยู่หลายประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ แคนาดา จีนและไต้หวัน เป็นต้น โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ตลาดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้คือ (ฐะปะนีย์ มะลิซ้อน , 2539)

3.5.2.1 ตลาดประจำ ได้แก่ ประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่มีมูลค่าสูงในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและสหภาพยุโรปอีกทั้งเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ของโลกด้วย เนื่องจากมีปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ผลผลิตของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยส่วนใหญ่จะผลิตจากกุ้งกุลาดำซึ่งเป็นกุ้งที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคของญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป นอกจากนี้ประเทศไทยยังนำเข้ากุ้งแดงจากสหภาพยุโรปเพื่อส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประเทศญี่ปุ่นนิยมนำกุ้งแดงมาประกอบอาหารญี่ปุ่นที่มีลักษณะดิบ ผลผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจำนวนน้อยที่จำหน่ายภายในประเทศ โดยเป็นการจำหน่ายตรงให้แก่ลูกค้าประเภทโรงแรม ภัตตาคาร หรือร้านอาหารใหญ่ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าต่อหน่วยสูง ดังนั้น ผู้บริโภคที่บริโภคจึงเป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูง ผู้บริโภคภายในประเทศส่วนใหญ่ไม่มีความจำเป็นที่จะบริโภคในรูปของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ทั้งนี้เนื่องจากสามารถบริโภคในรูปของกุ้งสดที่มีมูลค่าต่อหน่วยที่ต่ำกว่าและหาซื้อได้สะดวกกว่าสำหรับตลาดประจำที่สำคัญอื่น ๆ จะมีมูลค่าการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศไทยในลักษณะที่ไม่แน่นอนในแต่ละปี ได้แก่ จีน สิงคโปร์ ไต้หวัน ฮองกง สหราชอาณาจักร เยอรมนี และอิตาลี

3.5.2.2 ตลาดใหม่ ได้แก่ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และไต้หวัน ซึ่งเป็นประเทศที่แต่เดิมนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากไทยน้อยมาก แต่ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาได้มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นมากหากไทยสามารถรักษาชื่อเสียงทางด้านคุณภาพและการส่งมอบสินค้าอย่างสม่ำเสมอ คาดว่าประเทศดังกล่าวจะเป็นลูกค้าประจำรายใหญ่ของไทยในอนาคต สำหรับตลาดใหม่ที่มีมูลค่าการนำเข้ายังไม่สูงมาก ได้แก่ มาเลเซีย ศรีลังกา และเบลเยียม เป็นต้น

3.5.2.3 ตลาดอื่น ๆ ได้แก่ ประเทศที่มีการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยอยู่บ้าง แต่มีมูลค่าน้อยมากในแต่ละปี

3.6 กฎระเบียบและข้อกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ

สำหรับกฎระเบียบและข้อกีดกันทางการค้า ที่ประเทศผู้นำเข้ากึ่งที่สำคัญนำมาใช้กับประเทศผู้ส่งออกกึ่งมีดังนี้

3.6.1 มาตรการภาษี

ในระบบการค้ายุคโลกไร้พรมแดนภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) แต่ละประเทศได้กำหนดอัตราภาษีการนำเข้าสินค้าไว้ไม่สูงมากนักสำหรับสินค้าประมง โดยเฉพาะกึ่ง ประเทศผู้นำเข้าสำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกากำหนดอัตราภาษีไว้ ร้อยละ 0 ญี่ปุ่นกำหนดอัตราภาษีสำหรับกึ่งสดแช่แข็งเท่ากับ ร้อยละ 1 กึ่งเพิ่มมูลค่าต่าง ๆ ร้อยละ 3.2 - 5.3 ส่วนสหภาพยุโรปก่อนปี พ.ศ. 2540 ไทยเคยได้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) อัตราร้อยละ 4 - 4.5 สำหรับกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง และอัตราร้อยละ 6 สำหรับกึ่งต้ม แต่ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2540 ถึง 31 ธันวาคม 2541 สหภาพยุโรปได้ลดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรลงร้อยละ 50 ส่งผลให้การนำเข้ากึ่งจากไทยของสหภาพยุโรปต้องเสียภาษีสูงขึ้นเป็นร้อยละ 9.7 สำหรับสินค้ากึ่งสดแช่แข็ง และร้อยละ 13.5 สำหรับกึ่งต้มและตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นต้นมา สหภาพยุโรปได้สิ้นสุดการให้ GSP กับไทย ทำให้การนำเข้ากึ่งจากไทยของสหภาพยุโรปเสียภาษีสูงขึ้นเป็นร้อยละ 12 สำหรับสินค้ากึ่งสดแช่แข็ง และร้อยละ 20 สำหรับกึ่งต้ม ในขณะที่ประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ยังได้รับสิทธิพิเศษนี้อยู่ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย ที่เสียภาษีสำหรับกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง เพียงร้อยละ 4.6 เอกวาดอร์ ร้อยละ 3.6 บังกลาเทศ ร้อยละ 0 (เครือเจริญโภคภัณฑ์, 2542) ดังนั้นในสหภาพยุโรปการแข่งขันของไทยจะเสียเปรียบในด้านของภาษีนำเข้า ทำให้ศักยภาพการแข่งขันลดลงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ดังนั้นไทยจะต้องหาวิธีเพื่อรักษาส่วนแบ่งในตลาดนี้ไว้

3.6.2 มาตรการที่มีใช้ภาษี

ในอนาคตภายใต้ระบบการค้าเสรี เมื่อภาษีมิได้เป็นอุปสรรคสำคัญในการแข่งขันอีกต่อไป แต่ละประเทศก็จะนำมาตรการอื่น ๆ ที่มีใช้ภาษีมาเป็นข้อกีดกันในทางการค้ามากขึ้น เช่น มาตรการสุขอนามัย มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ได้ปฏิบัติดังนี้

3.6.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

1. สหรัฐอเมริกาเข้มงวดในเรื่องของเอกสาร ระเบียบและคุณภาพของสินค้ามาก หากมีการผิดพลาดหรือไม่ถูกต้อง สินค้านั้นจะต้องส่งกลับหรือทำลาย
2. เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคในประเทศ สหรัฐอเมริกาได้ปฏิบัติตามกฎหมายของ Consumer Seafood Safety Act โดยให้กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสหรัฐอเมริกา (USFDA) ตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่นำไปจำหน่าย

ไม่ว่าการณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในสหรัฐอเมริกา และตรวจสอบโรงงานในประเทศผู้ส่งออกโดยรัฐบาลกำหนดให้อาหารทะเลต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพในห้องปฏิบัติการ และการตรวจโดยประสาทสัมผัส

3. การตรวจสอบการนำเข้าโดย FDA (Food and Drug Administration) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะดูชื่อ ที่อยู่ และประวัติของผู้นำเข้า หากไม่เคยมีประวัติการนำเข้าในทางเสียหายก็จะไม่ถูกตรวจ แต่หากว่าผู้นำเข้าเคยมีประวัติว่านำเข้าสินค้าไม่ได้คุณภาพจะถูกจัดไว้ที่ Automatic Block list และจะถูกตรวจสอบทุก Shipment จำนวน 5 ครั้งติดต่อกัน หากผ่านการตรวจเป็นที่พอใจถอนชื่อออกจาก Block list มาใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเดิมได้

FDA จะทำการตรวจโดยวิธีดมกลืน นอกจากนี้ยังเข้มงวดในเรื่องของสารตกค้างในอาหาร โดยเฉพาะการตรวจหาสาร Sulfide ซึ่งเป็นสารที่ใช้รักษาความสดของกุ้งให้มีได้ไม่เกิน 100 ppm.

4. ตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2540 เป็นต้น สหรัฐอเมริกา กำหนดให้ประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงเข้าสหรัฐอเมริกา โรงงานจะต้องใช้ระบบการตรวจสอบและควบคุมอย่างระมัดระวังในขบวนการผลิต ณ จุดวิกฤต (Hazard Analysis and Critical Control Points : HACCP) และ USFDA ได้ประกาศให้กฎหมาย 21 CFR 123 กำหนด Import Alert เกี่ยวกับการกักกันผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำจากผู้ผลิตในต่างประเทศที่ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบของ HACCP ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2541 หากพบว่า ผู้ผลิตมิได้ดำเนินการตามระบบ HACCP ตามข้อกำหนดของสหรัฐอเมริกา จะนำมาตรวจกักกันโดยอัตโนมัติมาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากผู้ผลิตนั้น ๆ

5. มาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้ผู้ส่งออกกุ้งตามกฎหมายอนุรักษ์เต่าทะเล (P1 101-162 Section 609) ต้องใช้เครื่องมือ TEDs (Turtle Excluder Devices) ในการจับกุ้งจะได้ไม่เป็นการทำลายเต่าทะเล ในวันที่ 1 พฤษภาคมของทุกปีจะมีการทบทวนว่าประเทศต่าง ๆ ที่เป็นผู้ส่งออกกุ้งไปยังสหรัฐอเมริกา ได้มีมาตรการอนุรักษ์เต่าทะเลเทียบเท่ากับสหรัฐอเมริกาให้การรับรอง ซึ่งที่ผ่านมามีไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาให้การรับรองว่าการจับกุ้งไม่เป็นอันตรายต่อเต่าทะเล

6. ผลกระทบจากการเก็บภาษี AD ต่อการส่งออกสินค้ากุ้งของไทย ขณะนี้การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปในตลาดสหรัฐอเมริกาไม่ต้องเสียภาษีขาเข้าหากถูกเก็บภาษี AD จะทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาลดลง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราภาษี AD ที่กระทรวงพาณิชย์ของไทยคาดว่าสหรัฐอเมริกาจะใช้กับประเทศผู้ส่งออกกุ้งที่ถูกฟ้องไม่เท่ากัน การส่งออกสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยยังอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบการแข่งขันด้านราคากับสินค้าของจีน อินเดีย และเอกวาดอร์ แต่เสียเปรียบเวียดนามและบราซิล ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดกุ้งแช่เย็นแช่แข็งในสหรัฐอเมริกาอยู่ในลำดับ

3.6.2.2 ประเทศญี่ปุ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสาร 1. การส่งออกกุ้งไปยังญี่ปุ่นจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัย โดยหน่วยงานของรัฐบาลไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การนำเข้ากุ้งของญี่ปุ่น จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบว่าด้วยสุขอนามัยของอาหาร ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการ โดยห้ามนำเข้าสินค้าอาหารที่ไม่ถูกต้องตามหลักอนามัย หรือมีคุณลักษณะด้านการผลิต การถนอมอาหาร และส่วนประกอบภาชนะบรรจุที่ไม่สอดคล้องมาตรฐานของสินค้านั้น ๆ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าอาหาร การใช้สารปนเปื้อนในอาหาร และยังได้ออกกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่าย ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภคด้วย

3. มาตรการเกี่ยวกับฉลากสินค้า เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีการนำเข้าสินค้าอาหารในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก การแสดงฉลากจึงมีความแตกต่างกันตามหลักเกณฑ์ของประเทศผู้ส่งออก ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงกำหนดหลักเกณฑ์การแสดงฉลากสำหรับสินค้านำเข้าเหมือนกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งระเบียบนี้ได้ออกประกาศโดยกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการ และกระทรวงเกษตรป่าไม้และประมง เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2538 โดยกำหนดระยะเวลาของการปรับตัว 2 ปี ระเบียบนี้จึงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฉลากอาหารของญี่ปุ่นมี อาทิ กฎหมายว่าด้วยสุขอนามัยอาหาร และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2540 ญี่ปุ่นกำหนดให้ผู้ผลิตจัดทำฉลากสินค้าที่แสดงรายละเอียด เช่น รายละเอียดของสารเสริมแต่ง วัน เดือน ปี ที่ผลิต และวันหมดอายุของสินค้าจากเดิมที่เคยกำหนดเฉพาะวัน เดือน ปี ที่หมดอายุเพียงอย่างเดียว

3.6.3 นโยบายและมาตรการในการนำเข้ากากถั่วเหลืองของไทย

การปรับระบบภาษีดังกล่าวเป็นการเพิ่มภาระทางด้านภาษีแก่คู่แข่งส่งออกเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันนี้คู่แข่งส่งออกของไทยต้องรับภาระภาษีนำเข้าวัตถุดิบกากถั่วเหลืองร้อยละ 6 บวกเซอร์ชาร์จ์ตันละ 2,519 บาท ทำให้คู่แข่งส่งออกต้องแบกรับภาระภาษีดังกล่าวรวมกันประมาณร้อยละ 22 - 27 ซึ่งทำให้ต้นทุนทางด้านอาหารกุ้งของไทยสูงมาก หากพิจารณาถึงต้นทุนการเพาะเลี้ยงกุ้ง ซึ่งการเพาะเลี้ยงในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการเพาะเลี้ยงแบบพัฒนา (ตารางที่ 3.12 และ 3.13)

ตารางที่ 3.12 นโยบายและมาตรการนำเข้ากากถั่วเหลืองปี พ.ศ. 2548

ปริมาณ : ตัน

วัตถุดิบ	ตามข้อผูกพันWTO			อนุวัติให้นำเข้า		
	ในโควตา		นอกโควตา	ในโควตา		นอกโควตา
	อากร	ปริมาณ	อากร	อากร	ปริมาณ	อากร
กากถั่วเหลือง						
สมาชิก WTO	20%	230,559	134.5 %	5%	ไม่จำกัด	119%
ไม่ใช่สมาชิก WTO	-	-	นำเข้าเสรีอากรนำเข้า 6%ค่าธรรมเนียมพิเศษ 2,519 บาท/ตัน			

ที่มา : สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

<http://www.feedusers.com/th/viewnews.php>

ตารางที่ 3.13 ภาวะภณีนำเข้าและเซอร์ชาร์จของกากถั่วเหลืองของไทยในปัจจุบัน

	ปี 2548	ภณีนำเข้าและ เซอร์ชาร์จ
ปริมาณนำเข้า(ตัน)	1,881,419	5%
มูลค่า (ล้านบาท)	19,312	6%
คิดเป็น บาท/ก.ก.	10.98	

ที่มา : สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ คัดจากอัตราเซอร์ชาร์จปี พ.ศ. 2546 ใช้ระบบเซอร์ชาร์จเสียภณียร้อยละ 6 บวกค่าธรรมเนียมพิเศษ

3.7 ปัญหาด้านการตลาดของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

ถึงแม้ว่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเป็นแนวทางสำคัญในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ไทยในแต่ละปีมากกว่าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำส่งออกชนิดอื่น แต่ปัจจุบันก็ยังประสบปัญหาในการส่งออกสามารถสรุปได้ดังนี้

3.7.1 ปัญหาตลาดภายในประเทศ

ปัญหาทางด้านการตลาดภายในประเทศส่วนใหญ่ จะเกี่ยวกับการตลาดการค้ากุ้งสด เพราะ
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแช่เย็นแช่แข็งนั้นจะส่งออกไปขายต่างประเทศ
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7.1.1 ปัญหาการผูกขาด สภาพปัจจุบันของตลาดสัตว์น้ำรวมทั้งกุ้งสดในประเทศไทยมีลักษณะค่อนข้างผูกขาด กล่าวคือ ผู้เลี้ยงเมื่อจับสัตว์น้ำขึ้นมาต้องขายให้แก่พ่อค้าคนกลางที่เป็นขาประจำส่วนใหญ่ พร้อมกับตกลงขายสัตว์น้ำที่จับได้ในราคาที่ตกลงกัน อีกประการหนึ่งข่าวสารทางการตลาดส่วนใหญ่ จะถูกควบคุมโดยพ่อค้าคนกลาง ซึ่งราคาอาจจะต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

3.7.1.2 ปัญหาเรื่องการตัดคุณภาพ การซื้อขายในตลาดสัตว์น้ำในตลาดทั่วไป ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอน ทำให้เกษตรกรถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบในการซื้อขาย เช่น ได้ราคาไม่ตรงคุณภาพหรือซื้อขายแบบคละกันทำให้ราคาต่ำกว่าความเป็นจริง

3.7.1.3 ปัญหาด้านราคาไม่มีเสถียรภาพ ราคากุ้งขึ้นลงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับราคาในต่างประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันตลาดรองรับผลผลิตกุ้งจากไทยมีน้อยเพียงไม่กี่แห่ง โดยมีตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดที่สำคัญ ผลผลิตที่ได้ส่งออกไปตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ ตลาดสหรัฐอเมริกาก็มีบทบาทสำคัญมากในการส่งออกกุ้งของไทย จึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากถ้าสถานการณ์ความต้องการของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

3.7.1.4 ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรตลาด ไทยยังไม่มีตลาดกลางสำหรับการรองรับสัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยงโดยเฉพาะ การซื้อขายส่วนใหญ่จะเป็นเอกเทศระหว่างพ่อค้ากับเกษตรกร สำหรับกรณีของสัตว์น้ำที่จับได้จากทะเลจะถูกนำไปขายที่ท่าเทียบเรือหรือองค์การสะพานปลา ซึ่งองค์การเหล่านี้ยังไม่ได้มาตรฐาน เพราะยังขาดอุปกรณ์การตลาดและมีปัญหาเรื่องความสะดวกทำให้สัตว์น้ำที่ซื้อขายที่องค์การสะพานปลาไม่สดและสกปรก การซื้อขายมักจะเอาสัตว์น้ำกองอยู่บน ขาดแคลนน้ำและภาชนะรองรับที่สะอาด

3.7.2 ปัญหาการตลาดต่างประเทศ

ปัญหาในด้านนี้มักจะเป็นปัญหาของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งที่ส่งออกไปขายยังตลาดต่างประเทศ โดยปัญหาที่สำคัญมีดังนี้

3.7.2.1 ปัญหาการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ ในอดีตที่ผ่านมาผลิตภัณฑ์กุ้งทะเลของประเทศไทย สามารถส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากคุณภาพและการบรรจุภัณฑ์ของสินค้ากุ้งจากไทยอยู่ในมาตรฐานสากล แต่ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงในตลาดต่างประเทศ ขณะที่ศักยภาพการแข่งขันของไทยเริ่มลดลง เพราะประสบปัญหาด้านต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งทะเลของไทยสูงขึ้นด้วย เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันของประเทศคู่แข่งที่มีต้นทุนการผลิตและราคาที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ผู้ประกอบการในประเทศคู่แข่ง อาทิ เวียดนาม อินโดนีเซีย อินเดีย ได้รับการสนับสนุนการส่งออกจากรัฐโดยกำหนดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบไว้ในระดับต่ำ และในบางประเทศไม่มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบ การสนับสนุนการผลิตและการส่งออกด้วยการสร้างสาธารณูปโภคขั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นฐานที่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงและอำนวยความสะดวกต่อการขนย้ายผลิตภัณฑ์ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือด้านการส่งออกด้วยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขนส่งไว้ในระดับต่ำ ได้กลายเป็นสิ่งดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้าไปลงทุนพร้อมกับนำภูมิปัญญาทางด้านเทคโนโลยีการผลิตไปพัฒนาการผลิตในประเทศดังกล่าวมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าในอนาคตภาวะการแข่งขันของผลิตภัณฑ์กุ้งในตลาดต่างประเทศจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่การแข่งขันในด้านราคาสินค้าเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการแข่งขันด้านการพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้นด้วย

3.7.2.2 ปัญหาด้านคุณภาพของสินค้า ปัญหาที่ประสบอยู่เป็นประจำ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความสะอาดและความสดของสินค้า ในบางครั้งมีสารพิษเจือปนอยู่มากมาย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อ ได้มีการปลอมแปลงขนาดการบรรจุต่าง ๆ เช่น การเอาถุงขนาดเล็กปนอยู่ในกล่องบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่ ทำให้ผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยถูกมองว่าไม่ได้มาตรฐานและขาดความน่าเชื่อถือ สาเหตุใหญ่เนื่องจากบริษัทที่ประกอบการผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งส่งออกมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งยากต่อการควบคุมและบางบริษัทต้องการตัดวงจรผลประโยชน์ในระยะสั้นเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงผลในระยะยาว ปัญหานี้จึงมีความสำคัญต่อการส่งออกซึ่งอาจทำให้ต้องสูญเสียตลาดต่างประเทศที่มีอยู่และเป็นอุปสรรคในการขยายตลาดต่อไป แต่อย่างไรก็ดีในบางครั้งบางประเทศก็เอาเรื่องคุณภาพมาเป็นข้ออ้างในการกีดกันการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งจากประเทศอื่น เพื่อต้องการปกป้องอุตสาหกรรมประเภนี้ของประเทศเหล่านั้น

3.7.2.3 ปัญหาการขนส่งไปตลาดต่างประเทศ เนื่องจากการส่งออกกุ้งนั้น ส่วนใหญ่จะขนส่งทางทะเลโดยเรือเดินสมุทร ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านการขนส่ง เช่น ความล่าช้า ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากความแออัดของท่าเรือทำให้การขนส่งสินค้ายล่าช้า การขาดตู้ห้องเย็นขนส่งสินค้าไปยังประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ สาเหตุเกิดขึ้นเนื่องจากไทยไม่ได้นำเข้าสินค้าแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศเหล่านี้ ทำให้ไม่มีการนำเข้าสินค้านี้เข้ามาจึงทำเรือ นอกจากนี้ตู้ห้องเย็นขนส่งสินค้าที่มีอยู่นั้นบริษัทในประเทศจะให้ตู้ดังกล่าวแก่สินค้าที่จะส่งไปประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา ก่อน เพราะได้ค่าขนส่งสูงกว่าและขากลับจะมีสินค้าขนกลับมาด้วย ทำให้ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแช่เย็นแช่แข็งค้างอยู่ที่ท่าเรือเป็นจำนวนมาก

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว อุตสาหกรรมนี้ยังมีปัญหาเรื่องการบรรจุหีบห่อ เนื่องจากอุตสาหกรรมทำกล่องกระดาษยังขาดมาตรฐาน ทำให้เยื่อกระดาษของกล่องที่ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ไม่แข็งแรง เมื่อส่งไปโดยเรือห้องเย็นก็เกิดปัญหาเรื่องกล่องแตกเพราะขาดความคงทน ถ้าจะขนส่งโดยใช้ขนส่งสินค้าห้องเย็นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวก็เกิดปัญหาขาดแคลนตู้สินค้าดังกล่าว

3.7.2.4 ปัญหาด้านภาษีอากรการส่งออก ถึงแม้รัฐบาลจะไม่ได้กำหนดให้ผู้ส่งออกต้องเสียภาษีขาออก แต่ผู้ส่งออกต้องเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 1.5 ของรายได้และภาษีเทศบาลอีก ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละ 10 ของภาษีการค้า แต่ผู้ส่งออกที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จะได้รับการยกเว้นการเสียภาษีการค้าสำหรับสินค้าที่ส่งออก ทำให้ผู้ส่งออกเหล่านี้ได้เปรียบผู้ส่งออกที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น โรงงานขนาดเล็กและค่อนข้างเก่า นอกจากนี้อุตสาหกรรมนี้ยังไม่ได้อยู่ในข่ายที่จะได้รับภาษีอากรลดหย่อนจากสินค้าส่งออก ทั้ง ๆ ที่เป็นอุตสาหกรรมส่งออกหลักที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมากและเป็นแหล่งสร้างงานที่สำคัญ

3.7.2.5 ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบกันในเชิงการค้า บริษัทการค้าหรือรับซื้ออาหารทะเลเยือกแข็งในต่างประเทศ จะส่งผู้แทนเข้ามาหรือตั้งสาขาดำเนินการในประเทศผู้ผลิตสัตว์น้ำแช่แข็ง เพื่อจัดส่งสินค้าดังกล่าว ไปขายให้แก่บริษัทเครือข่ายกันในต่างประเทศ โดยจะแจ้งราคาส่งออกต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อให้บริษัทในเครือข่ายกันในต่างประเทศส่งสินค้าแช่แข็ง ไปขายแก่ลูกค้าอีกต่อหนึ่ง วิธีนี้นอกจากจะได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในเรื่องภาษี และทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียรายได้จากภาษีส่งออกปีละหลายสิบล้านบาทแล้ว ในระยะยาวบริษัทต่างชาติเหล่านี้จะทำให้กิจการอาหารทะเลเยือกแข็งของไทยปั่นป่วนทั้งในแง่ของผู้ส่งออกรายใหญ่ที่มีอำนาจในการต่อรองสูงและแย่งลูกค้าบริษัทส่งออกของไทย

3.7.2.6 ปัญหาการส่งออก เนื่องจากได้มีบริษัทจำนวนมากที่ทำการส่งออกกุ้งไปยังต่างประเทศ ซึ่งกุ้งทะเลส่งออกของไทยได้รับคำติเตียนจากประเทศผู้ซื้อว่าขาดความสดและความสะอาด นอกจากนี้ยังมีการปลอมแปลงขนาดของกุ้ง โดยนำกุ้งขนาดเล็กรวมไว้ในภาชนะสำหรับกุ้งขนาดใหญ่อีกด้วย ทำให้ไม่ได้มาตรฐานและขาดความน่าเชื่อถือ สาเหตุเนื่องจากจำนวนบริษัทมีจำนวนมากยากต่อการควบคุม บางบริษัทต้องการจะตัดวงจรผลประโยชน์ในระยะสั้นโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวต่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ และเป็นอุปสรรคในการขยายตลาดอีกด้วย ดังนั้น จึงควรมีการรวมผู้ดำเนินการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเข้ามาเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ค้าสัตว์น้ำไทย เพื่อสะดวกต่อการควบคุมพฤติกรรมของผู้ส่งออกให้ปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ควรมีผู้แทนจากสมาคมเดินทางไปชี้แจงให้ผู้ซื้อในต่างประเทศทราบข้อเท็จจริง ซึ่งจะส่งผลดีในด้านการสร้างความมั่นใจในคุณภาพสินค้าให้แก่ผู้ซื้อในตลาดต่างประเทศ

3.7.2.7 ปัญหาด้านการกระจายของตลาดส่งออก ตลาดส่งออกค่อนข้างกระจุกตัวสำหรับตลาดต่างประเทศนั้น ปัจจุบันปริมาณการส่งออกกุ้งของไทยมากกว่าร้อยละ 77.19 ส่งขายไปยังสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น จากลักษณะการกระจุกตัวของตลาดและจำนวนส่วนแบ่งของตลาดดังกล่าวจะเห็นว่า การส่งออกของไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าของประเทศทั้งสองมาก แต่ในขณะเดียวกันการนำเข้าของประเทศทั้งสองไม่ได้พึ่งพาการนำเข้าจากไทยเลย ถ้าหากทั้งสองประเทศดำเนินมาตรการทางการค้าเพื่อกีดกันทางการค้าแล้ว จะมีผลกระทบต่อ การส่งออก และการเลี้ยงกุ้งในประเทศไทยมาก ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องกระจายตลาดการส่งออกไปยังภูมิภาค

ต่างๆ มากขึ้น เช่น ในประเทศแถบยุโรปและเอเชีย เป็นต้น นั้น ไม่น่าจะอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7.2.8 ปัญหาด้านราคา ราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์กุ้งทะเลจากไทย โดยเฉพาะกุ้งสด แห่เย็นแช่แข็งนั้นมีราคาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งกัน เมื่อเปรียบเทียบกันทางด้านคุณภาพความสด จึงทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบทางการตลาดและราคาจำหน่าย กล่าวคือประเทศผู้ซื้อชอบที่จะทำสัญญาและให้ราคาสูงแก่ผู้ส่งออกที่มีสินค้าคุณภาพสูง และรับซื้อจากผู้ส่งออกที่มีสินค้าคุณภาพรองลงมาหลังจากที่ซื้อจากรายการที่มีคุณภาพดีแล้ว

3.7.2.9 ปัญหาการกีดกันทางการค้า เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งทะเลจากประเทศไทยส่วนใหญ่มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่ต่ำ ดังนั้น มาตรการด้านภาษีนำเข้าจึงไม่ได้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์ของไทย อย่างไรก็ตามความพยายามที่จะเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศกับเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศผู้นำเข้า ด้วยการนำเอาประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสุขอนามัยของประชาชน ได้ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์กุ้งทะเลของไทยที่ส่งออกไปยังประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมีปริมาณลดลง ในขณะที่สหภาพยุโรปมักใช้มาตรการด้านภาษศุลกากรเป็นเงื่อนไขในการกีดกันการนำเข้าทางอ้อม

บทที่ 4

การวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์

4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลกระทบต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยใช้วิธีทางสถิติในการวิเคราะห์โดยข้อมูลที่นำมาใช้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณจากส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรในแบบจำลองเพื่อหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของไทยในตลาดคู่ค้า โดยการวิเคราะห์และผลของการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2550

ในการวิเคราะห์ถดถอย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระนั้น ตัวแปรอิสระใด ๆ ที่จะอยู่ในสมการหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับทดสอบค่าทางสถิติ เช่น ค่า F-test ค่า R^2 (Coefficient of Determination) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยพิจารณาจากรูปแบบที่กำหนดให้ ทั้งนี้ในการพิจารณารูปแบบที่จะใช้อาจพิจารณา คือ การตีความของตัวแปรที่เกี่ยวข้องแต่ละตัว เมื่อตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามอย่างไร รูปแบบที่ใช้สำหรับการประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกแช่เย็นแช่แข็งในตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาได้กำหนดรูปแบบดังนี้ คือ

สมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของญี่ปุ่น

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของญี่ปุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2550 มีดังนี้ คือ

รูปสมการดังนี้ $\ln QX_j = \ln a + b \ln TP_j + c \ln P_j + d \ln EX_j + e \ln NP_j + f \ln Y_j$

$$\begin{aligned} \ln QX_j &= 881,016.75 - 85.565 \ln TP_j + 4,043.578 \ln P_j + 41.653 \ln EX_j, \dots\dots\dots(1) \\ &\quad (3.795) \quad (-3.773)** \quad (4.154)** \quad (.078) \\ &= -9,809.174 \ln NP_j + 5.735 \ln Y_j \\ &\quad (-4.329)** \quad (1.522) \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.880 \qquad F\text{-statistic} = 20.479$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.837 \qquad \text{Durbin-Watson} = 1.636$$

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บใต้สัมประสิทธิ์ คือ ค่า t-Statistic

เอกสารนี้เป็นเอกสารเรียนของนักศึกษาใช้เฉพาะการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น (QX_i) ราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น (TP_i) คำนีราคาผู้บริโภคของญี่ปุ่น (P_i) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (EX_i) จำนวนประชากรของญี่ปุ่น (NP_i) และรายได้ประชาชาติญี่ปุ่น (Y_i) ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ 5 ตัว มีผลต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น (Adj.R²) ร้อยละ 83.7 หมายความว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ 83.7 เปอร์เซ็นต์ การทดสอบสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาผลปรากฏว่า มีค่าอยู่ในช่วงไม่มีสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาในตัว โดยมีค่า Durbin-Watson (D.W) เท่ากับ 1.636 ซึ่งค่า D.W ที่ไม่เกิดปัญหาค่าควรอยู่ระหว่าง 0.792 - 1.991 ส่วนการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปตลาดญี่ปุ่น คำนีราคาผู้บริโภค จำนวนประชากร และรายได้ประชาชาติของญี่ปุ่น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่น คำนีราคาผู้บริโภค เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้ความต้องการกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้น 4.093 ตัน ซึ่งคำนีราคาเพิ่มขึ้นทำให้อำนาจการซื้อของผู้บริโภคลดลง รายได้แท้จริงลดลงทำให้ปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาเรื่องความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นเมื่อคำนึงถึงราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น จะมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 85.565 แสดงว่า หากราคาส่งออกของไทยลดลง 1 ดอลลาร์ จะทำให้ปริมาณความต้องการกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น 85.565 ตัน และเมื่อคำนึงถึงรายได้ประชาชาติของญี่ปุ่นจะมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 5.735 แสดงว่ารายได้ประชาชาติของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์ จะทำให้ปริมาณความต้องการกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเพิ่มขึ้น 5.735 ตัน

สมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของสหรัฐอเมริกา

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2550 มีดังนี้ คือ

$$QX_{i_t} = f(TP_{i_t}, P_{i_t}, EX_{i_t}, NP_{i_t}, Y_{i_t})$$

$$\text{รูปสมการดังนี้ } \ln QX_{US} = \ln a + b \ln TP_{US} + c \ln P_{US} + d \ln EX_{US} + e \ln NP_{US} + f \ln Y_{US}$$

$$\ln QX_{US} = 431,067.32 + 64.201 \ln TP_{US} + 6,071.647 \ln P_{US} + 198.706 \ln EX_{US} \dots \dots \dots (2)$$

$$(1.397) \quad (0.874) \quad (2.145)^* \quad (2.15)$$

$$= -3,448.368 \ln NP_{US} - 4.085 \ln Y_{US}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ในการใช้งาน การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$R^2 = 0.846 \quad F\text{-statistic} = 15.421$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.791 \quad \text{Durbin-Watson} = 2.141$$

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บใต้สัมประสิทธิ์ คือ ค่า t-Statistic

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกา (QX_{US}) ราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกา (TP_{US}) ดัชนีราคาผู้บริโภค (P_{US}) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (EX_{US}) จำนวนประชากร (NP_{US}) และรายได้ประชาชาติสหรัฐอเมริกา (Y_{US}) ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ 5 ตัว มีผลต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา ผลจากสมการที่ 2 พบค่า ค่า Adj. R^2 เท่ากับ 0.791 สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้แก่ ราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกา (TP_{US}) และดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกา (P_{US}) มีความเหมาะสมที่ใช้อธิบายสมการปริมาณการส่งออกกุ้งของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา ได้ร้อยละ 79.1 ส่วนการทดสอบสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาผลปรากฏว่า มีค่าอยู่ในช่วงมีสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาในตัว โดยมีค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 2.141 ซึ่งค่า D.W ที่ไม่เกิดปัญหาค่าควรอยู่ระหว่าง 0.792 - 1.991 ซึ่งผลตกอยู่ในช่วงที่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า F-statistic เท่ากับ 15.421 แสดงว่า แบบจำลองของสมการนั้นตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลของดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกาที่มีต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 6,071.647 โดยมีค่า t-Statistic เท่ากับ 2.145 ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ถ้าดัชนีราคาเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงร้อยละ 6,071.647 ดัน ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า ถ้าดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 6,071.647 ดัน ขณะเดียวกันถ้าดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกาลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปสหรัฐอเมริกาลดลงร้อยละ 6,071.647 ดัน

4.2 สรุปลักษณะบริษัทส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

4.2.1 ด้านการทำธุรกิจส่งออก

จากการสัมภาษณ์ผู้ส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปต่างประเทศ ได้แก่ บริษัท ไทยยูเนี่ยน โฟรเซน โพรดักส์ จำกัด (มหาชน) หรือทียูเอฟ บริษัท สุรพลฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร หรือซีพีเอฟ ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งและกุ้งแปรรูปเพื่อการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเป็นหลัก ทั้งนี้เหตุผลสำคัญ คือ การส่งออกไปตลาดต่างประเทศจะให้ผลกำไรที่สูงกว่าการจำหน่ายในประเทศ และปริมาณการสั่งซื้อในตลาดต่างประเทศมีมากกว่าตลาดในประเทศ เพราะสินค้าไทยได้รับความเชื่อถือจากประเทศคู่ค้าในด้านการส่งมอบสินค้าตรงเวลาและการรักษาสัญญาและก้าวสู่การค้าขายระดับสากลมาช้านาน ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย สามารถผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยยังมีการรวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มทำสัญญากับบริษัทเรือทำให้ค่าระวางเรืออยู่ในอัตราที่ต่ำ ทำให้ได้เปรียบผู้ส่งออกกุ้งรายอื่น ๆ ด้านค่าขนส่งที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน เช่น พม่า และเวียดนาม

ในส่วนของแหล่งจัดซื้อวัตถุดิบของบริษัทร้อยละ 60 ซื้อกุ้งจากผู้ผลิตในประเทศและอีกร้อยละ 40 ใช่วัตถุดิบจากกุ้งที่ผลิตได้ในประเทศและนำเข้ากุ้งจากต่างประเทศบางส่วน โดยสัดส่วนการนำเข้ากุ้งจากต่างประเทศอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 10 - 30 ของปริมาณการซื้อวัตถุดิบรวม ด้านแรงงานผู้ประกอบการเห็นว่าการผลิตกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งต้องใช้แรงงานที่มีทักษะในการผลิต และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาแรงงาน โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากแรงงานที่มีการเข้าออกบ่อยครั้ง แรงงานขาดความชำนาญและทักษะการผลิตและปัญหาแรงงานต่างด้าว การใช้เทคโนโลยี/เครื่องจักรในการผลิต มีการใช้เครื่องจักรไม่มากนักและเทคนิคที่ใช้ในการผลิตจะคิดค้นขึ้นมาเอง รองลงมาได้แก่ การเลียนแบบ/ปรับปรุงวิธีการผลิตจากผู้อื่นและได้รับความช่วยเหลือด้านเทคนิคการผลิตจากผู้ร่วมทุนต่างประเทศ

ด้านการรับรองคุณภาพ ผู้ประกอบการได้รับการรับรองระบบคุณภาพหลายระบบ ทั้ง HACCP GMP และระบบ ISO ด้านการกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ บริษัท ได้กำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้ซื้อในต่างประเทศ นอกเหนือจากนั้นผู้ประกอบการมีการกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์เองและจากตัวแทนจำหน่าย ในส่วนของความยาก-ง่ายในการเข้ามาของกลุ่มแข่งขันรายใหม่ ผู้ประกอบการเห็นว่าคู่แข่งรายใหม่เข้ามาในธุรกิจได้ยาก ทั้งนี้โดยมีเหตุผลสำคัญคือ ต้องใช้เงินลงทุนสูง ตลาดจำกัด การผลิตต้องใช้ความชำนาญและต้องมีการควบคุมคุณภาพเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของวัตถุดิบ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการส่งออก พบว่า ข้อมูลด้านการตลาด การกำหนดราคา การบรรจุหีบห่อ การให้เครดิต และการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลมีความสำคัญมาก ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา คือ การปรับปรุงด้านผลิตภัณฑ์คุณภาพสินค้าและการขนส่ง ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินค้า ปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยได้แก่ การโฆษณาและรูปแบบสินค้า ซึ่งหากเกิดปัญหาดังกล่าว ผู้ประกอบการมีวิธีการในการปรับตัวและแก้ไขเพื่อรับกระแสการเปลี่ยนแปลงในปีต่อไป เพื่อผลักดันให้สินค้าผลิตภัณฑ์กุ้งไทยยังคงเป็นอันดับหนึ่งของโลก ดังนี้ ผู้ส่งออกไทยจำเป็นต้องปรับตัวเข้าสู่ตลาดคุณภาพมากขึ้น โดยการปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ การปรุงแต่งกุ้งสดเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น กุ้งชุบแป้งขนมปังป่น ซึ่งไทยเป็นตลาดใหญ่ในกลุ่มเครือข่ายจำหน่ายอาหาร โดยการนำกุ้งสดปรุงแต่งเป็นอาหารพร้อมรับประทานทั้งในรูปแบบอาหารจีน ญี่ปุ่น ไทยและอาหารตะวันตก มีการเร่งส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งชีวภาพ เนื่องจากในปัจจุบันตลาดผู้นำเข้ากุ้งหันมาเข้มงวดในเรื่องการตรวจสอบสารเคมีตกค้างในผลิตภัณฑ์กุ้งมากขึ้น ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุดของผู้เลี้ยงกุ้งเพื่อให้ตลาดยอมรับในผลิตภัณฑ์ โดยไม่ต้องเผชิญกับปัญหาในด้านสุขอนามัยที่ประเทศผู้นำเข้าเอามาอ้างเพื่อปกป้องผู้บริโภคในประเทศ คือ การปรับรูปแบบการเลี้ยงลดการใช้ยาและสารเคมีลง หันมาใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติทดแทนและเป็นการลดต้นทุนในการผลิตทั้งค่าอาหาร เชื้อเพลิง แรงงาน และเคมีภัณฑ์ กุ้งส่งออกก็จะได้ราคาดีเพราะปลอดสารเคมีตกค้างและสร้างความหลากหลายให้กับผลผลิตกุ้งเพื่อที่จะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างเพิ่มทางเลือกให้กับผู้นำเข้าและลดความเสี่ยงจากการขาดทุน

ผู้ผลิตและส่งออกส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งชั้นนำของประเทศไทย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย เรื่องค่าเงินบาทที่แข็งค่าต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้กลุ่มธุรกิจได้รับผลกระทบอย่างมาก อันเนื่องมาจากค่าเงินบาทแข็งค่าเพราะรายได้หลักกว่าร้อยละ 90 มาจากการส่งออกทำให้บริษัทต้องปรับตัวรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร ทุกมาตรการเพื่อไม่ให้ได้รับผลกระทบท่ามกลางแล้วทั้งลดต้นทุนปรับราคาขึ้น มาตรการเหล่านี้คงไม่สามารถทำได้อีกแล้ว หากขึ้นราคาก็ต้องกระทบกำลังซื้อลูกค้าต่างประเทศ อยากให้ภาครัฐให้ความสำคัญเพราะตอนที่ค่าเงินบาทอ่อนไม่ได้อ่อนกว่าประเทศอื่น แต่ค่าเงินบาทแข็งกลับแข็งกว่าประเทศอื่น นับว่าเป็นปัญหาท้าทายภาคการส่งออกแม้กระทรวงพาณิชย์ประกาศขยายตัวร้อยละ 18.8 ทว่าผู้ส่งออกส่วนใหญ่อยู่ในอาการล้มลุกคลุกคลานจากพิษเงินบาทแข็ง บางรายปรับตัวสู้ไม่ไหวปิดกิจการไปแล้วเป็นจำนวนมาก บางบริษัทได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยการปรับราคาขายเพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุน รวมทั้งลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งสามารถชดเชยได้ระดับหนึ่งและบางบริษัทยังมีจุดแข็งคืออยู่ในอุตสาหกรรมส่งออกมานาน ผู้บริหารมีอาชีพประกอบกับบริษัทมีฐานใหญ่มากพอ นอกจากนี้มีฐานการตลาดที่เข้มแข็งทำให้กระบวนการผลิตมีต้นทุนต่ำสามารถแข่งขันได้ โดยปัจจุบันบริษัทส่งออกในตลาดญี่ปุ่นร้อยละ 20 - 30 ตลาดสหรัฐอเมริการ้อยละ 50 และยุโรปร้อยละ 15 - 20 โดยสัดส่วนรายได้หลัก ๆ ยังคงมาจากปลาทูน่าแช่แข็ง ผลิตภัณฑ์จากกุ้ง อาหารกุ้งและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

เอเจนซีเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าเงินที่แข็งค่าขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก ดังนั้น ผู้ส่งออกในประเทศจะต้องปรับตัวและเตรียมรับมือกับอัตราแลกเปลี่ยนที่มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น โดยผู้ประกอบการบางรายอาจจะต้องประกันความเสี่ยงบางส่วนอาจขอขึ้นราคา นอกจากนี้ ยังคงต้องลดค่าใช้จ่ายและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต บริษัทได้บริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนโดยซื้อฟอร์เวิร์ดบางส่วนแต่ไม่ครอบคลุมผลกระทบทั้งหมดและส่วนลูกค้าตลาดยุโรปบริษัทจะตกลงจ่ายค่าสินค้าด้วยเงินปอนด์แทน เพราะมีความผันผวนน้อยกว่าเงินดอลลาร์ ส่วนการเจรจาขอเพิ่มราคาสินค้านั้นค่อนข้างลำบากสำหรับตลาดส่งออกหลักของมี 3 ตลาดใหญ่ คือ ตลาดญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและยุโรป

ผู้ผลิตและส่งออกอาหารแช่แข็งรายใหญ่ของประเทศ ที่เน้นแต่ตลาดส่งออกเป็นหลักคิดเป็นร้อยละ 80 ได้มีการปรับตัวโดยหันมารุกตลาดภายในประเทศมากขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ราคาน้ำมันแพงส่งผลให้ต้นทุนวัตถุดิบหลายอย่างขึ้นราคา รวมถึงทำให้โลฟิสไดล์หรือพฤติกรรมของผู้บริโภคต้องเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจ แต่ก็ยังไม่สามารถต่อสู้กับเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นเรื่อย ๆ ได้ จนเวลานี้ต้องหาทางออกสุดท้าย โดยต้องขอลดราคารับซื้อกุ้งจากเกษตรกรลง ซึ่งน่าเป็นห่วงว่าหากลดราคาไปมากกว่านี้เกษตรกรจะอยู่ไม่ได้จนเลิกเลี้ยงกุ้งและโรงงานก็จะอยู่ไม่ได้เช่นกัน

ผู้ผลิตขยายฐานการผลิตเข้าไปในเวียดนามและเพิ่มศักยภาพความแข็งแกร่งของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารทะเลให้กับกลุ่มบริษัท เพราะเวียดนามนั้นในช่วงที่ผ่านมามีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและสูงมาก รวมถึงการที่เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ทำให้ได้รับสิทธิพิเศษไม่ถูกจำกัดโควตาส่งออกสินค้าเหมือนอย่างในอดีต ประกอบกับสภาพภูมิประเทศยังเหมาะแก่การทำอุตสาหกรรมอาหารทะเลไม่ด้อยไปกว่าไทย อีกทั้งมีประชากรในวัยทำงานมากถึง 45 ล้านคนจากจำนวนประชากร 85 ล้านคน กว่าร้อยละ 90 มีการศึกษาสูง สามารถอ่านออกเขียนได้ มีความอดทนและขยัน ค่าแรงที่ต่ำกว่าไทย ดังนั้นบริษัทคาดว่า จะได้รับผลตอบแทนกลับมาในรูปของผลการดำเนินงานที่น่าพอใจ

4.2.2 จุดแข็งด้านการทำธุรกิจส่งออก

ในตลาดญี่ปุ่นการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นมีปัจจัยบวก คือ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่นที่จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2549 เป็นต้นมา โดยญี่ปุ่นลดภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากไทยจากร้อยละ 5 เหลือร้อยละ 0 ทำให้การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปญี่ปุ่นปรับตัวเพิ่มขึ้น ประเด็นที่ต้องจับตามอง คือ เมื่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มเพิ่มปริมาณการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งอีกครั้งหนึ่ง สัดส่วนการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งนั้นร้อยละ 80 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด ซึ่งไทยครองสัดส่วนเป็นอันดับ 4 รองจากเวียดนาม อินโดนีเซีย อินเดียและจีน โดยที่ไทยและจีนเริ่มส่งออกกุ้งขาวเข้าไปในตลาดญี่ปุ่นมากขึ้น ส่วนเวียดนามและอินโดนีเซียยังเป็นแหล่งนำเข้ากุ้งกุลาดำที่สำคัญของญี่ปุ่นใน

เอกซอร์สที่ปรึกษาการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อนาคตตลาดกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งในญี่ปุ่นเป็นที่จับตามองของหลายประเทศที่ประสบปัญหา มาตรการเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดในสหรัฐอเมริกา คาดว่าจะมีการแข่งขันในการแย่งตลาด กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ประเทศคู่แข่งที่น่าจับตามองของไทยในตลาดญี่ปุ่น คือ จีนและเวียดนาม

ในตลาดสหรัฐอเมริกาแม้ว่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาจะถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด แต่อัตรากำไรของไทยยังนับว่าอยู่ในอัตราต่ำเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งที่ถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดด้วยกัน นับว่าผู้ส่งออกกุ้งของไทยยังได้เปรียบประเทศเหล่านี้ โดยการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกายังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและไทยยังคงครองอันดับหนึ่งในตลาดสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยยังขยายตัวมากกว่าอินโดนีเซียซึ่งไม่ถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด โดยที่การส่งออกของอินโดนีเซียเน้นการส่งออกไปตลาดญี่ปุ่นแทน แต่สิ่งที่ต้องระวังคือ ประเทศคู่แข่งสำคัญอย่างอินโดนีเซียนั้นไม่ถูกเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดทำให้การส่งออกกุ้งไปยังตลาดสหรัฐอเมริกามีโอกาสทางการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งรัฐบาลอินโดนีเซียจะอนุญาตให้มีการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาว ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการผลิตกุ้งขาวของอินโดนีเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน ในขณะที่การนำเข้ากุ้งทั้งเปลือกแช่เย็นแช่แข็งซึ่งมีส่วนการนำเข้ามากที่สุดมีแนวโน้มชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกุ้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กแต่กุ้งขนาดกลางยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งไทยครองสัดส่วนในการส่งออกกุ้งทั้งเปลือกแช่แข็งขนาดกลางในตลาดสหรัฐอเมริกาถึงร้อยละ 24 นับว่ามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อินโดนีเซียร้อยละ 12 เวียดนามร้อยละ 11 เอกวาดอร์ร้อยละ 10 และอินเดียร้อยละ 8 ธุรกิจที่ได้รับประโยชน์ต่อเนื่องจากการที่การส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งมีแนวโน้มแจ่มใส

4.2.3 กลยุทธ์ของธุรกิจ

โครงสร้างของอุตสาหกรรมกุ้งแปรรูปของไทยมีทั้งโรงงานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผู้ประกอบการของไทยมีการปรับกลยุทธ์เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งดำเนินธุรกิจแบบครบวงจร เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและควบคุมทางด้านคุณภาพ สภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมกุ้งแปรรูปเป็นตลาดที่มีผู้ประกอบการมารายจึงทำให้เกิดการพัฒนา ซึ่งทำให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะความชำนาญด้านการแปรรูปและการเก็บรักษา โรงงานเกือบทั้งหมดได้มาตรฐานสากล เช่น GMP, HACCP, ISO รวมถึงความสามารถในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับทั่วโลก นอกจากนี้ ผู้ประกอบการบางรายยังมีการปรับตัวจากผู้ผลิตและผู้ส่งออกโดยตรง มาเป็นผู้รับจ้างผลิต จากการที่ผู้ผลิตกุ้งแปรรูปในประเทศญี่ปุ่นได้เข้ามาว่าจ้างผู้ประกอบการในไทยให้ทำการแปรรูปเพื่อส่งออกไปยังญี่ปุ่นโดยตรง โดยใช้ตราสินค้าของลูกค้าและในส่วนของ

เอ... การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้า รองลงมา ได้แก่ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และการบรรจุหีบห่อที่ผู้ประกอบการไทยมีความได้เปรียบ สำหรับ แนวโน้มของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปตลาดต่างประเทศ มีทั้งผู้ประกอบการที่ เห็นว่ามีแนวโน้มจะดีขึ้นและเลวลง เพราะขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้ามี ความสำคัญเป็นอันดับ 1 อัตราแลกเปลี่ยนผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา คือ ราคา คุณภาพสินค้า รายได้ประชาชาติ และฤดูกาล

ผู้ส่งออกไทยควรพลิกวิกฤตให้เป็น โอกาส เพราะค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นก็ทำให้การนำเข้า น้ำมัน เครื่องจักรมีราคาถูกลง ดังนั้นผู้ประกอบการไทยนำเอาโอกาสของเงินบาทที่แข็งค่าซื้อ เครื่องจักรมาลงทุนต่อขยายธุรกิจ และสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการส่งออกอยู่รอดได้อย่าง ยั่งยืน คือ ต้องพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญต่าง ๆ และข้อเสนอแนะที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การส่งออกสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังประเทศคู่ค้า เริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยในแต่ละปีหลายหมื่นล้านบาท ซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป โดยไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกามากที่สุดและมีส่วนครองตลาดเป็นอันดับหนึ่งในการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาเมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยมีคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย อินเดีย เวียดนามและเอกวาดอร์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษารั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาถึงสถานะการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ผลผลิตกุ้งของประเทศไทยได้มาจาก 2 แหล่ง คือ จากการทำการประมงในแหล่งน้ำธรรมชาติ และจากการเพาะเลี้ยงกุ้ง ประมาณร้อยละ 75 ของผลผลิตกุ้งทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ผลิตภัณฑ์ของกุ้งกุลาดำ คือ กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งนับเป็นสินค้าประมงประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งออกเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับที่สามของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด แต่มูลค่าการส่งออกดังกล่าวในแต่ละปีจะมีปริมาณและมูลค่าไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาส่งออกของประเทศไทยและราคาของประเทศคู่แข่งทางการค้า และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวการศึกษานี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง คำนีราคาผู้บริโภคของญี่ปุ่นและอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จำนวนประชากร และรายได้ประชาชาติ โดยใช้ข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2550 จากเอกสารทางวิชาการทั้งส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการส่งออก สมาคมผู้ส่งออกอาหารทะเลแช่เยือกแข็งไทย กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการรวบรวมจากเอกสาร รายงานการศึกษา บทความ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยอาศัยวิธีการทางคณิตศาสตร์อย่างง่ายในรูปของอัตราส่วนหรือร้อยละ ค่าเฉลี่ยในรูปของตารางและแผนภูมิ นอกจากนี้ยังใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่นำมาประยุกต์เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา พบว่า ถ้าปัจจัยดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 แล้วปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปตลาดญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยนและรายได้ประชาชาติ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงอำนาจซื้อของประชาชน ปัจจัยทั้ง 4 ประการสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในตลาดญี่ปุ่น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และในตลาดสหรัฐอเมริกามีปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกาก็เพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับราคาส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งและดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงอำนาจซื้อของประชาชน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนที่เหลือเป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งตัวแปรดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกานั้น เป็นตัวแปรที่เกิดขึ้นเองจากสหรัฐอเมริกา โดยที่ประเทศไทยไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกาได้ ดังนั้นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยได้ชัดเจนเท่าใดนัก เพราะตัวแปรดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกานั้นอยู่นอกเหนือการควบคุมที่รัฐบาลหรือผู้ประกอบการส่งออกกุ้งจะสามารถควบคุมได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลิตภัณฑ์กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งสามารถทำรายได้ให้กับประเทศปีละไม่น้อยกว่า 50,000 ล้านบาท ดังนั้นจึงควรที่ภาครัฐบาลและเอกชนได้หันมาร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิต และผู้ส่งออกให้สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ ได้

1. จากผลการวิเคราะห์จะเห็นว่า อุปสงค์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปตลาดญี่ปุ่นมีลักษณะความยืดหยุ่นต่อราคาส่งออกของไทยเปรียบเทียบกับราคาส่งออกของประเทศคู่แข่งทางการค้าสูงกว่าความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในตลาดสหรัฐอเมริกา ดังนั้น หากมีการเปลี่ยนแปลงด้านราคาส่งออกจะมีผลกระทบต่อ การส่งออกไปตลาดญี่ปุ่นมากกว่าในตลาดสหรัฐอเมริกา ฉะนั้น ถ้าราคาส่งออกเปลี่ยนแปลงไปในทางลดลงควรจะยึดตลาดญี่ปุ่นเป็นหลัก

2. ผู้ประกอบการไทยได้มีการขยายการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปยังตลาดญี่ปุ่นเพิ่ม

และผู้เลี้ยงกุ้งไทยต้องปรับระบบการเลี้ยง เนื่องจากญี่ปุ่นนิยมบริโภคกุ้งขนาดใหญ่ ซึ่งไทยต้อง

ไม่ทำการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เผชิญกับการแข่งขันจากอินเดียที่ระบบการเลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่ยังเป็นการเลี้ยงระบบธรรมชาติ รวมทั้งยังต้องเผชิญปัญหาการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น เนื่องจากประเทศคู่แข่งสำคัญของไทยหันมาขยายการส่งออกในตลาดญี่ปุ่นทดแทนการส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาลดลง อีกทั้งมีการขยายการผลิตกุ้งไปยังตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะแคนาดา ออสเตรเลียและสวีเดนแลนด์ ซึ่งเป็นตลาดใหม่ที่มีแนวโน้มนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งเพิ่มขึ้น

3. ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่มูลค่าการส่งออกที่ได้รับกลับลดลง เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไทยต่อดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งผู้ประกอบการควรกระจายการส่งออกไปยังตลาดอื่น ๆ เช่น กลุ่มอีสเทิร์นบล็อก ได้แก่ ประเทศรัสเซีย สาธารณรัฐเช็ก โปแลนด์และฮังการี เพราะประชาชนมีกำลังซื้อมากขึ้น รวมทั้งควรลดสัดส่วนการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาให้เหลือเพียงร้อยละ 30 เนื่องจากการส่งออกไปสหรัฐอเมริกากว่าร้อยละ 55 ถือว่ามีความเสี่ยงมาก ส่วนที่เหลือเห็นว่าควรส่งไปอีกร้อยละ 30 ญี่ปุ่นร้อยละ 20 และอีสเทิร์นบล็อกร้อยละ 20 ซึ่งทางผู้ส่งออกควรร่วมมือกับภาครัฐและสมาคมผู้เลี้ยงกุ้งมีแผนจะลดการผลิตกุ้งลงจากปี พ.ศ. 2550 อีกร้อยละ 15-20 เพื่อลดความเสี่ยงจากการลงทุน โดยการหารือกับคณะกรรมการภายในสมาคมและเกษตรกรเห็นด้วยกับการร่วมกัน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมกุ้งไทย โดยให้ความสำคัญในเรื่องของระบบควบคุมและตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน การต่อรองราคาและวางแผนการผลิตร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กรมประมง. 2538. สถิติการประมงแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร.
- กระทรวงพาณิชย์.กรมการค้าต่างประเทศ. 2549. การส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ของไทย. แหล่งที่มา : <http://www.dft.moc.go.th>.
- กลุ่มดัชนีราคาผู้ผลิต สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
ขวัญกุมล กลิ่นศรีสุข. 2540. การผลิตและการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง. รายงานการวิจัยเชิงวิชาการ ฉบับสมบูรณ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เครื่องเจริญ โภคภัณฑ์. 2540. เบื้องหลังกุ้งไทยถูกอียูตัดสิทธิจีเอสพี. วารสารข่าวกุ้ง 8 (สิงหาคม) : 1-4
- เครื่องเจริญ โภคภัณฑ์. 2540. เอ็นจีโอ (NGO) โจมตีการเลี้ยงกุ้งเมืองไทย. วารสารข่าวกุ้ง8(สิงหาคม):1-4
- จรัญชัย ก่อศรีพิทักษ์กุล. 2539. ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยไปตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.
- เจษฎาวุฒิ สังขวรรณะ. 2541. การวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย. การศึกษาอิสระ ระดับบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 92 น.
- ฐะปะณี มะลิซ้อน . 2539. การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร),มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ธนากรแห่งประเทศไทย. 2530. รายงานการศึกษาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- ธนากรแห่งประเทศไทย. 2545. ภาวะเกษตรกรรมและบริการ. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- ธนากรแห่งประเทศไทย. 2550. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ International Monetary Fund (IMF) ปริชา โปธาธนาพงษ์. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 138 น.
- ประพัฒน์ รัตนเสาวภาคย์, 2540. อาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็ง. ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนากรกรุงไทยจำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ
- พนิตดา พงศ์ประยูร. การศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมกุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 115 น.
- พรชัย ชูเลิศมงคล. 2542. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การสั่งเข้ากุ้งสดแช่แข็งไทยของประเทศญี่ปุ่น. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ระดับบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 75 น.
- พัชรินทร์ ประทานพรทิพย์. 2544. การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกและการนำเข้าของไทยกับสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2538 - 2542. วิทยานิพนธ์วิทยามหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์),มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 160 น.

- ภาคภูมิ จิตวัฒน์กุล. 2547. ศักยภาพและความสามารถในการส่งออกของอุตสาหกรรมกุ้งไทย. รายงานการศึกษายาอิสระ ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิคเนศวร์ วีระสุนทร. 2532. การวิเคราะห์ตลาดส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย (บทคัดย่อ). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชาญ ศิริเอกวัฒน์. 2539. ยุทธศาสตร์การประมงทะเลไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
- โสภิตดา นาคฉวี. 2545. โอกาสตลาดส่งออกกุ้งแปรรูปของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัย
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร
สถาบันอาหาร. 2549. วารสารธุรกิจอาหารสัตว์. 23(109) : น. 50-62
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. พฤษภาคม - สิงหาคม 2547. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 หน้า 33-47.
- ศริกวรรณ มงคลสวัสดิ์. 2540. ความได้เปรียบเทียบกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยกับญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 136 น.
- อานวย แสงโนรี รุ่งระวี วีระเวสส์ และอุรสา บัวตะมะ. 2547. การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางธุรกิจส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย. กรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัย ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- Amnuay Saengnooree and Louis Lebel. 2004. "Technical Barriers to Trade, Competitiveness and the Sustainability of Shrimp Aquaculture in Thailand and Vietnam" Journal of King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. Vol. 12 No.2 August 2004. Page 29-38.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

ตารางที่ 1 ก ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายปีกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปประเทศญี่ปุ่น
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2550

ปริมาณ : พันตัน

มูลค่า : พันล้านบาท

ปี	ปริมาณ	มูลค่า	ราคาส่งออกบาท/ก.ก
2531	22,891.01	5,882.45	257.00
2532	40,260.71	9,668.51	240.10
2533	43,494.76	11,919.32	274.00
2534	56,195.22	12,997.29	231.30
2535	61,214.09	14,538.85	237.50
2536	53,872.68	16,388.54	304.20
2537	66,081.98	18,207.36	275.50
2538	50,737.92	18,594.62	366.50
2539	35,574.67	12,514.04	351.80
2540	27,803.19	12,277.14	441.60
2541	21,992.33	12,723.679	578.60
2542	21,803.85	10,983.92	503.80
2543	22,434.67	12,673.51	564.90
2544	24,877.77	11,671.06	469.10
2545	23,392.11	9,619.54	411.20
2546	22,358.30	8,517.35	380.90
2547	22,494.70	8,165.943	363.00
2548	22,552.41	7,371.46	326.90
2549	24,476.29	7,312.86	298.80
2550	22,530.20	5,563.23	246.90

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ก ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายปีกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกา
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2550

ปริมาณ : พันตัน

มูลค่า : พันล้านบาท

ปี	ปริมาณ	มูลค่า	ราคาส่งออกบาท/ก.ก
2531	7,753.66	1,760.58	227.10
2532	15,029.17	3,426.67	228.00
2533	15,261.83	3,856.23	252.70
2534	31,469.87	7,444.86	236.60
2535	37,149.77	9,006.46	242.4๑
2536	46,034.08	11,840.62	257.20
2537	53,331.71	15,813.22	296.50
2538	44,384.91	13,540.91	305.10
2539	41,811.84	12,092.60	289.20
2540	37,990.99	14,516.20	382.10
2541	52,406.24	20,559.50	392.30
2542	52,745.39	19,652.97	372.60
2543	63,904.21	29,107.27	455.50
2544	67,176.63	27,245.43	405.60
2545	41,819.51	15,528.85	371.30
2546	62,861.13	18,688.65	313.30
2547	59,480.94	14,998.80	252.20
2548	87,612.62	20,076.44	229.20
2549	99,060.41	23,427.26	236.50
2550	73,729.41	15,973.01	216.60

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 ก อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินบาทกับเงินเยนและดอลลาร์สหรัฐ

บาท : 100 เยน

บาท : ดอลลาร์สหรัฐ

ปี พ.ศ.	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา
2531	19.73	25.29
2532	18.63	25.70
2533	17.67	25.58
2534	18.94	25.51
2535	20.05	25.40
2536	22.76	25.31
2537	24.60	25.15
2538	26.48	24.91
2539	23.29	25.34
2540	25.92	31.36
2541	31.75	37.25
2542	33.50	37.70
2543	36.95	43.55
2544	36.59	44.43
2545	34.33	42.96
2546	35.79	41.48
2547	37.18	40.22
2548	36.57	40.22
2549	32.58	37.88
2550	26.12	34.73

ที่มา : จาก <http://www.bot.or.th/> “อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา” ธนาคารแห่งประเทศไทย,

ค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และ E-mail

เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ไปญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา”

ลักษณะการทำธุรกิจส่งออก

1. ชื่อสถานประกอบการ.....
ผลิตภัณฑ์ของบริษัท.....
2. ธุรกิจที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบันตรงกับลักษณะใด
 - () ผลิตสินค้าเพื่อขายในประเทศทั้งหมด
 - () ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกทั้งหมด
 - () ผลิตสินค้าเพื่อขายในประเทศทั้งหมดและส่งออกบางส่วน
 กรณีมีการจำหน่ายไปยังต่างประเทศมูลเหตุจูงใจสำคัญที่ตัดสินใจส่งออก ได้แก่
 - () ตลาดต่างประเทศจะทำให้ผลกำไรสูงกว่าตลาดในประเทศ
 - () ตลาดในประเทศอิ่มตัว การแข่งขันสูง
 - () เพื่อลดต้นทุนจากการขยายกำลังการผลิต
 - () ยอดขายและกำไรในประเทศลดลง
 - () อื่น ๆ
3. แหล่งจัดซื้อวัตถุดิบของบริษัทมาจากแหล่งใด
 - () ซื้อจากแหล่งผลิตภายในประเทศทั้งหมด
 - () ซื้อจากผู้ผลิตภายในประเทศประมาณร้อยละ.....ของปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ทั้งหมด
 - () นำเข้าจากต่างประเทศประมาณร้อยละ.....ของปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ทั้งหมด
4. สถานประกอบการของท่านมีปัญหาด้านแรงงานหรือไม่ ปัญหาเกิดจากสาเหตุใด
5. สถานประกอบการของท่านต้องใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิตมากน้อยเพียงใด
6. สถานประกอบการของท่านได้รับการรับรองคุณภาพระบบใด
7. สถานประกอบการของท่านใช้วิธีการใดในการกำหนดรูปแบบสินค้า
8. การเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่ในธุรกิจเดียวกับท่านเป็นอย่างไร
9. อุปสรรคของการเข้ามาแข่งขันในธุรกิจนี้คืออะไร
10. ปัจจัยใดที่ท่านคิดว่ามีผลต่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งไปตลาดต่างประเทศ

() ภาวะเศรษฐกิจ	() คุณภาพ
() รายได้ของประชากรในประเทศผู้นำเข้า	() รสนิยม
() ราคา	() ฤดูกาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางมลวิมลย์ อริพงษ์
วันเดือนปีเกิด	30 ตุลาคม พ.ศ. 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	3 หมู่ 2 ฝ่ายทะเบียนการศึกษา สำนักทะเบียนและประมวลผล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2539 สำเร็จการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจเกษตร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
ประวัติการทำงาน	สำนักทะเบียนและประมวลผล (พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน) ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้